

បទានុក្រមធម្មបទ

ភាគទី ១

អ-ឱ

ព្រះត្រៃសិរិសោភ័ណ ភិប កូរ

ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក នៅពុទ្ធសាសនសបណ្ឌិត្យ ក្រុងភ្នំពេញ

រៀបរៀង

បោះពុម្ពលើកទី ៣ ចំនួន ២០០០ ច្បាប់

ភ្នំពេញ

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនសបណ្ឌិត្យ

ព.ស. ២៤៣៨ គ. ស. ១៩៩៤

សេចក្តីបញ្ជាក់

ចំពោះការបោះពុម្ពឡើងវិញ

សៀវភៅ " បទានុក្រមធម្មបទ " នេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤ ដោយមានការឧបត្ថម្ភពីអង្គការជំនួយស្នូតស្វីដប៉ុន Japan Sotoshu Relief Committee (JSRC) និងមូលនិធិតៃតូយ៉ូតា (The Toyota Foundation) ។

គោលបំណងនៃការបោះពុម្ពឡើងវិញ ហើយចែកផ្សាយទូលាយទៅដល់មូលដ្ឋាន គឺសំដៅ :

- ផ្តល់អោយសិស្ស និងគ្រូ មានឧបករណ៍សំរាប់ស្រាវជ្រាវយ៉ាងល្អប្រសើរ ដើម្បីរៀន និងបង្រៀន ពោលគឺ មានមធ្យោបាយចក់ប្រែប្រួលជាខ្លះខ្លះដោយខ្លួនឯងបានត្រឹមត្រូវ និងគាប់រហ័ស ។

- រក្សាមរតិកាវប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រសាសនា អក្សរសាស្ត្រជាតិ អោយគង់វង្សឡើងវិញ និងរីកចំរើន ។

- ពង្រីកចំណេះចេះដឹងទូទៅខាងភាសាបាលី ដែលជាចំណែកមួយ ជួយទ្រទ្រង់ភាសា អក្សរសាស្ត្រ និងការប្រតិបត្តិពុទ្ធសាសនា ក្នុងភាពបរិសុទ្ធត្រឹមត្រូវ ក្នុងចំណោមពុទ្ធនាមកជន ទាំងនៅទីក្រុង ទាំងនៅជនបទ ។

ការបោះពុម្ពក្នុងគ្រាទី ២ នេះ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ រក្សាអត្ថន័យខ្លឹមសារ ព្រមទាំងអារម្ភកថារបស់អ្នករៀបរៀងទាំងស្រុង ហើយបោះពុម្ពផ្សាយភាគភាគនីមួយៗ ជាបន្តបន្ទាប់ ។

សូមឱ្យសៀវភៅ " បទានុក្រមធម្មបទ " នេះ ចំពោះការរីកចំរើនស្ថាប័នសិក្សា, ស្ថាប័នស្រាវជ្រាវ និង លើកស្ទួយអក្សរសាស្ត្រជាតិ ហើយជា

ធិសេស ស្មារតីបង្រួបបង្រួមជាតិ ដើម្បីសុខសន្តិភាពដ៏ស្ថិតស្ថេរ នៅកម្ពុជា ។
សូមព្រះពុទ្ធសាសនា បានចំរើនរុងរឿងស្ថិតស្ថេរ ជាស្ថាពរ !

សូមជនានុជនក្នុងកម្ពុជរដ្ឋ បានចំរើនលូតលាស់ដុះដាលដោយវិជ្ជា
វិធីវិបុលសុខគ្រប់ប្រការ ហើយរួបរួមគ្នាសាងប្រទេសជាតិ និងលើកស្ទួយ
ព្រះពុទ្ធសាសនា រោយបានរីកចំរើនជាភិយ្យោភាព តរៀងទៅ !

ដោយអាណាចក្រនៃកុសលកម្មនេះ សូមអោយវិញ្ញាណក្ខន្ធ របស់ព្រះ
គ្រូ សិរីសោភ័ណ ភិម គួរ បានសំរេចផ្លូវផុតផលគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាត
ឡើយ ។

សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ចំពោះអង្គការជំនួយស្តុកស្តី
ជប៉ុន និង អង្គការគ្រូយ៉ូតាហ្វោនដេហ្វិន ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភយ៉ាងទត្តងទត្តម
ដល់ការបោះពុម្ពសៀវភៅនេះ ។

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មិថុនា ព.ស ២៥៣៨ ព.ស ១៩៩៤
ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ごあいさつ

この本は、

トヨタ財団

からの御寄付により、曹洞宗国際ボランティア会によって印刷さ
れました。

この本が、日本とカンボジアの人々との友情のきずなとなり、
カンボジアの文化発展に貢献できれば幸いです。

ACKNOWLEDGEMENT

This book has been printed by Japan Sotoshu Relief
Committee (JSRC) with the contribution from

THE TOYOTA FOUNDATION

We pray that this book would contribute to the friendship
with Cambodian people and their cultural preservation.

និវេទនកថា

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយគណៈកម្មាធិការ
ជំនួយស្តុកស្តីជប៉ុន (JSRC) ដោយមានការឧបត្ថម្ភពី

មូលនិធិ ត្រូយ៉ូតា

យើងអធិដ្ឋាន សូមអោយសៀវភៅនេះ បានជាវិភាគមានរក្សាមិត្ត-
ភាពជាមួយប្រជាជនកម្ពុជា និង ថែរក្សាសម្បត្តិវប្បធម៌របស់ប្រជាជនកម្ពុជា ។

អារម្ភកថា

មុនដែលរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ខ្ញុំមានយោបល់យល់ឃើញថា «នៅកម្ពុជរដ្ឋរបស់យើង ប៉ែកខាងរៀនភាសាបាលី មិនសូវសម្បូរវិធីគីក្សនច្បាប់វិសេសប្លែកៗ សម្រាប់រៀន សម្រាប់មើល ដើម្បីឱ្យអ្នកសិក្សាងាយយល់ ងាយចូលចិត្តក្នុងវិធីរៀនភាសាបាលី ឱ្យទាន់សម័យនឹងគេនៅឡើយ», ចើម្តែកជាមានខ្លះ ដូចជាសៀវភៅកេត្តាយន្ទបត្តម្ភជាដើម ក៏នៅតែមិនទាន់ឆ្លងឈ្នួលដល់អ្នកសិក្សាដែលមានក្នុងសម័យសព្វថ្ងៃនេះដែរ ដូច្នេះហើយបានជាលោកអ្នកសិក្សាភាសាបាលីនៅប្រទេសយើង មានដំណើរយឺត ក្រចេះ ក្រយល់ ។ នៅប្រទេសឯទៀតមានប្រទេសថៃជាដើម ថ្វីក៏គេរៀនភាសាបាលី មិនឆាប់ចេះ គឺមកពីប្រទេសគេសម្បូរវិធីគីក្សនច្បាប់សម្រាប់មើល ជាដំនូយក្នុងការរៀនភាសាបាលីច្រើនបែប ច្រើនយ៉ាងណាស់ ហេតុនេះគួរឱ្យស្នើសុំសរសើរដល់ស្មៅដៃ និងសេចក្តីព្យាយាមរបស់អ្នកប្រាជ្ញប្រទេសគេ ជាទីបំផុត ។

ឧប្បត្តិហេតុដែលបានណែនាំនាមកខាងលើនេះ ទុកដូចជាអារម្ភកថាមកប្រហារចាក់ចុះដល់ដួងចិត្តរបស់ខ្ញុំ នាំឱ្យខ្ញុំមានវិវិយភាពដ៏មាំក្នុងការធ្វើសៀវភៅនេះ។ គឺខ្ញុំយល់ឃើញថា «ប្រសិនបើបង្កើតឱ្យមានឡើង នឹងមានប្រយោជន៍យ៉ាងសំខាន់ដ៏ខ្ពស់ខ្ពស់នាមយល់សិក្សាកាមកុលបុត្រ ដែលត្រូវសិក្សាគម្ពីរធម្មបទជាទីបំផុត » ពិតមែនតែសៀវភៅនេះធ្វើចំពោះត្រឹមគម្ពីរធម្មបទ រោង ៨ ភាគ ក៏គង់មានឧបការៈជាច្រើនដល់គម្ពីរឯទៀតៗ ផងដែរ ។ ហេតុនោះការធ្វើសៀវភៅនេះ, ខ្ញុំបានរើសដកស្រង់ព្យញ្ជនៈពិក្ខុធម្មបទ មករៀបរៀងទុកជាមធ្យមដាច់អក្សរ ពួកស្រះតាំងពី អ ដល់ ឱ, ពួកព្យញ្ជនៈតាំងពី ក ដល់ ឃ្យ ។ ពេលសន្មតឈ្មោះសៀវភៅនេះថា « បទានុក្រមធម្មបទ » ប្រែថា « បែរពេលប្រាប់មើលរកស័ព្ទផ្សេងៗ តាមលំដាប់បទ (អក្សរ ឬ ព្យញ្ជនៈ)

ក្នុងកម្មវិធីបឋមទាំង ៨ ភាគ » គឺជាបែបសម្រាប់អ្នកសិក្សាណា ដែលមាន
ការរៀនសូត្រចំនួនជាច្រើនចំពោះព្យញ្ជនៈណាមួយ មានលិង្គ, ឆាតុ, ចង្កីយ,
វិគ្គហៈ និងពាក្យប្រែជាដើម ។ អ្នកសិក្សានោះ អាចបើកសៀវភៅនេះទើប រក
តាមសំដាប់អក្សរដែលខ្លួនសំដៅនោះ នឹងប្រទះឃើញភាសៗ បានដោយងាយ ។
សៀវភៅនេះ, ខ្ញុំរំលែកជា ៣ ភាគគឺ ភាគទី ១ ពីអក្សរ អ ដល់ ឱ, ភាគទី ២
ពីអក្សរ ក ដល់ ឆ, ភាគទី ៣ ពីអក្សរ ច ដល់ ឡ ។ ការរំលែកជា ៣ ភាគ ដូច្នេះ
ដើម្បីឲ្យរាល់អ្នកសិក្សាសៀវភៅនេះ មានទំហំក្រាស់ទេកផង ឱ្យល្មម
ដល់កម្លាំងធនធាននៃអ្នកបង្កើតក្នុងការបោះពុម្ពផង ទាំងច្បាប់ស្រាលដល់
សិក្ខាកាមកុលបុត្រ អាចជួយរកចុកចុលមើលជាសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនបានផង ។

បទានុក្រមធម្មបទដែលខ្ញុំរៀបរៀងនេះ គឺបាលីក្នុងកម្មវិធីបឋម
រៀបរៀងតែបទអាណាថាសិក្ខា និង បទអរហន្តសីល្ហត្ថេន្ទ្រ, ឯបទនាមនាម
សុទ្ធតែប្រកបដោយវិភក្តិអាមហាំងអស់ ដូចអាចរិយសីល ដែលប្រកបដោយ
វិភក្តិនាមទៅជា « អាចរិយោ, អាចរិយំ, អាចរិយហិ » ជាដើម ខ្ញុំរៀបរៀង
ភាសាវិភក្តិទេព្យាឱ្យនៅត្រឹមតែ « អាចរិយ » ប៉ុណ្ណោះ ហើយប្រាប់លិង្គ, ឆាតុ,
ចង្កីយ, រោគម, ប្រែសីល និងមានចងវិគ្គហៈទៀតផង ដោយអន្លើៗ ។

ក្នុងឱកាសដែលកំពុងរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ខ្ញុំបានយកអង្គការ
និងយោជនាវិនិច្ឆ័យ, យោជនាអភិវឌ្ឍន៍វិភាគវិនិច្ឆ័យ, អភិធានបុរិសិកាសុទិ និង
ធានុប្បវេណី ជាដើម ចរាចរណ៍មួយផងដែរ ។

វេលាដែលខ្ញុំរៀបរៀងចប់ហើយ បានយកសៀវភៅនេះទៅប្រគេន
សម្តេចព្រះមហា សុ មេ តា ទី ២ ទី សង្ឃនាយករាជវាំងបរាណិកាយ ៨. ណាត
វត្តឈ្មោះលោម សូមឱ្យផ្លូវពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ឱ្យ, សម្តេចក៏មានព្រះតម្រា
សាច្ចរសទទួលពិនិត្យបានខ្លះ តែមិនចប់សព្វគ្រប់ទេ ដោយឈ្មោះនោះ សម្តេច
ក៏ពុំមានពិច្ចការរស់ត្រៀម ។ ពន្លឺដល់ពេលដែលសម្តេចព្រះវិញ្ញាណ
លោក្ខិយ ខ្ញុំបានប្រគេនសៀវភៅនេះទៅប្រគេនប្រធានប្រឹក្សា ហើយបាន

ប្រគេនទៅព្រះមេតសត្វា សួរ . ហាយ, ព្រះមហាឧត្តមវិជ្ជា ប៉ាង . ខាត
ព្រះគ្រូមុនីសោភ័ណ សេខ . នាង សុំឱ្យលោកជួយពិនិត្យ ។ លោកទាំង ៣ អង្គ
នេះ ក៏មានសេចក្តីខ្លះខ្លែង ជួយពិនិត្យខ្លះដែរ ។ ខ្ញុំមានអំណរគុណដ៏ច្រើនលែង
ចំពោះព្រះចេះទាំង ៣ អង្គនេះ និងអរគុណព្រះមហា ម៉ិ.សាយ ដែលជួយសរ-
សេរចម្លងទេព្យាពីសំណេររបស់ខ្ញុំមកជាអក្សរផ្ទាល់ ដរាបដល់ចប់ថែមទៀត ។

បទានុក្រមធម្មបទនេះ ទើបនឹងកើតមានឡើងជាដំបូងបំផុតក្នុង
កម្ពុជរដ្ឋ, ខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ឃឹមថា « ចំណោរកាលតទៅអនាគតខាងមុខ, ដោយ
កម្លាំងព្យាយាម និងការខ្លះខ្លែងរិះរកប្រសើរឆន្តិមួយៗ ក្នុងកម្មវិធីបឋមរបស់ពួក
វេយ្យាករណ៍បណ្ឌិតជាន់ក្រោយ បទានុក្រមធម្មបទនេះ មុខជានឹងបានកើន
ចំរើនមេតាក្សត្រនៃមត្តលមកទៀត ក្រែងនៅមានសំខ្លះដែលខ្ញុំស្រឡាញ់មក
រៀបរៀងមិនអស់ ព្រមទាំងជួយកែតម្រូវឱ្យមានរបៀប រៀបរយដ៏ត្រឹមត្រូវ
វិសេសវិសាលជាងនេះឡើងទៀតផង » ។

ចំបំផុតនៃអារម្ភកថានេះ, ខ្ញុំសូមឧទ្ទិសកុសលដែលកើតអំពីកម្លាំង
នៃការព្យាយាមរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ជូនចំពោះបុព្វការីទាំងឡាយមានមាតា
បិតាជាដើម ដោយរាជ្យភាពនៃកុសលនេះ សូមឱ្យអស់លោកជាបុព្វការីទាំង
អរហន្តនោះ បានសំរេចផ្តុំផ្តួមផ្តួងគ្នាស្រាប់ប្រការ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាត ! សូមឱ្យ
ប្រជាជនក្នុងកម្ពុជរដ្ឋទាំងមូល បានចំរើនលូតលាស់ដុះដាលដោយវិជ្ជានិង
វិបុលសុខគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លាតក្លាយទៅជាប្រការដទៃឡើយ !

បទានុក្រមធម្មបទនេះ ខ្ញុំបានប្រគល់ឱ្យឧបាសក ប៉ោ.ហិត ចាត់ការ
បោះពុម្ពផ្សាយលើកទី ១ ។

វត្តឈ្មោះលោម, ថ្ងៃអង្គារ ១០ រោច ខែមុតិយាសាវ ឆ្នាំខាល មោឃ៌ក
ព.ស ២៤៩៣ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ៨ ខែសីហា គ.ស ១៩៧១

ព្រះគ្រូសិរីសោភ័ណ ភិប . កូរ

អក្សរសង្ខេប

ប្រើក្នុងបទានុក្រមនេះ

វិ.ស.អ.	គឺ	វិសេសន . សព្វនាម . អនិយម
អ.ស.	.	អព្យយ . សព្វនាម
កិ.វិ.	.	កិរិយាវិសេសនៈ
ប.សំ.	.	បកតិសំខ្យា
ប្ច.សំ.	.	ប្ចរណសំខ្យា
ប៉ុ.	.	ប៉ុលិង្គ
ឥ.	.	ឥត្តិលិង្គ
ឧប៉ុ.	.	ឧប៉ុសកលិង្គ
គុ.	.	គុណ ឬ គុណនាម
កិ.	.	កិរិយា ឬ កិរិយាស័ទ្ធ
រ.	.	អព្យយកិរិយា ឬ អព្យយស័ទ្ធ
វិ.ស.និ.	.	វិសេសន .សព្វនាម.និយម
និ.	.	និបាត
កា.ស.	.	កាលសត្តមី
ឥ.អា.	.	ឥ . អាគម
ហ.អា.	.	ហ . អាគម
ស.អា.	.	ស . អាគម
អា.ឥ.	.	អា . ឥត្តិលិង្គ
ក.ស.	.	ក . សកត្ត
អា.និ.	.	អាសេបននិបាត

សិ.វិ.	គី	សិ. វិភគ្គិនាម
តិ.វ.	.	តិ.វត្តមានា
គុ.ប.	.	គុ.បញ្ជី
ឯយ្យ.ស.	.	ឯយ្យ.សត្តមី
អ.ប.រោ	.	អ.ប.រោក្ខា
អា.ហិ.	.	អា.ហិយត្តនិ
ញ្ញ្រ.អដ្ឋ.	.	ញ្ញ្រ.អដ្ឋត្តនិ
ស្សតិ.ភ.	.	ស្សតិ.ភវិស្សនិ
ស្សា.កា.	.	ស្សា.កាលាតិបត្តិ
និ.អា.	.	និគ្គហិត.អាគម៌
វិ.	.	វិគ្គហៈ
សំ.ស.	.	សំខ្យាសង្ខារាម
ខ.ស	.	ខបសត្ត
យ.អភិ.	.	យោជនាអភិធម្មត្តវិភាវិនិ
អ.សុ.	.	អដ្ឋកថាសុត្តន្តបិដក
ដិ.វិ.	.	ដិការិសុទ្ធិមគ្គ
ស.និ.	.	ស.និបាត
អ.និ.	.	អ.និបាត
អ.វិ.	.	អដ្ឋកថាវិន័យ
ណិក.ស.	.	ណិក.សកត្ត
អ.ត.	.	អទ្យយតន្ត្រីត
អស.ន.	.	អសោធរណនាម
ត្ថ.ហិ.	.	ត្ថ.ហិយត្តនិ
អភិ.សុ.	.	អភិធានប្បវេទិកា.សុចិ
យ.វិ.	.	យោជនាវិន័យ

គ្រឿងសម្គាល់

< នេះសម្គាល់ថា « មកពី » ឬ « កើតមកពី » ;

> នេះសម្គាល់ថា « ទៅជា » ឬ « កើតទៅជា » ;

+ នេះសម្គាល់ថា « និង » ឬ « ហើយ និង » ; ដូចជា

រដ្ឋាភិបាល < រដ្ឋ + ភិបាល (មើលថា រដ្ឋាភិបាល មកពី រដ្ឋ និង ភិបាល), រដ្ឋ + ភិបាល > រដ្ឋាភិបាល (មើលថា រដ្ឋ និង ភិបាល ទៅជា រដ្ឋាភិបាល) ជាដើម ។

វណ្ណយុត្តិក្រាវីនេះ មិនបានលើកយកមកពន្យល់ទីនេះទេ ព្រោះធ្លាប់
ប្រើថ្មីកមកហើយ ។

អកណ្ណនេត្តិ គុ. [អកណ្ណ+នេត្តិ] អ្នកមាននេត្រមានពណ៌ខ្មៅមិនមាន, អ្នក
មាននេត្រមិនខ្មៅ, ព្រះរាជាមាននេត្រមិនខ្មៅ ; វិ. អកណ្ណំ នេត្តិ
យស្ស សោ > អកណ្ណនេត្តោ ។ នេត្តិ < នី + ត = អវយវៈ
តែងនាំទៅ (ភ្នែក) ; វិ. នេតិកិ > នេត្តិ ។

អកតញ្ច គុ. [ន>អ+កត+ញា+រ] អ្នកមិនដឹងនូវឧបការៈដែលអ្នកដទៃធ្វើ
ហើយ; វិ. ន ភកំ ឧបការំ ជានាភិកិ > អកតញ្ច ។ អកត +
ញា + រ = អ្នកដឹងនូវព្រះទិព្វាន ដែលចម្លើយមិនធ្វើហើយ, វិ. អកកំ
និព្វានំ ជានាភិកិ > អកតញ្ច ។

អកត គុ. [ន+ករ+ត] គឺ...មិនធ្វើហើយ, វិ. ន ភវិយភ្នាក់ > អ-
កកោ, - កា, - កំ ។ . ត្តិ នប្បុ. ភាវនៃ...ជា ...គឺ...មិនធ្វើហើយ
. បុណ្ណវ ប្បុ. ញកដែល...មិនធ្វើហើយ ។ . បាបកម្ម គុ. អ្នកមាន
ជាបកម្មមិនធ្វើហើយ, អ្នកមានអំពើអាក្រក់មិនធ្វើហើយ, វិ. បាបំ
កម្មំ > បាបកម្មំ, អកកំ បាបកម្មំ យេន សោ > អកក-
បាបកម្មោ ។ . ភាវំ ប្បុ. ភាវនៃ... ជា... គឺ... មិនធ្វើហើយ ។
. បុណ្ណ នប្បុ. បុណ្ណគឺ...មិនធ្វើហើយ, គុ. មានបុណ្ណមិនធ្វើហើយ
. ល . ។

អកត្តព្វ គុ. [ន+កត+ព្វ] គឺ...មិនគប្បីធ្វើ; .មិនត្រូវធ្វើ, .មិនគួរធ្វើ ។
យុត្តិក គុ. ដែលត្រូវគឺ...មិនគប្បីធ្វើ ។ **កម្ម** ន. កម្មគឺ...មិនគប្បីធ្វើ ។ **រូប** គុ. មានសភាពគឺ... មិនគប្បីធ្វើ . ល . ។

អកត្តា អ. [ន+កត+ត្តា] មិនធ្វើហើយ, កុំធ្វើឡើយ ។

អកត្ត កិ. [អ+កត+អ+ ត្ថ.អដ្ឋ.] បានធ្វើហើយ ។

អកថនិ ន. ឡ. [ន+កថ+និ] កិ.មិនពោល, កិ.មិននិយាយ, វិ. **ន កថយ. កេតិ > អកថនិ** ។

អកថកថី តុំ. [ន+កថ+កថ+ឃ្ល] អ្នកមិនប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះទានេះដូចម្ដេចនេះដូចម្ដេច; វិ. **កថថំទំ កថថំទំ ឯចំ នប្បចក្កកិកិ > អកថកថី** ។ អ្នកមានសេចក្ដីសម្គាល់ថានេះ ដូចម្ដេចនេះដូចម្ដេចមិនមាន; វិ. **កថថំទំ កថថំទំ សញ្ញា > កថកថី, នក្ខិ កថកថី ឯកស្សាភិ > អកថកថី** ។ និយ្តៈ ទៀតថា : **អកថកថី < ន + កថ + កថ + ឃ្ល = អ្នកមិនមានវា. ចាជាហេតុពោលថានេះដូចម្ដេច ឬដោយប្រការដូចម្ដេច (មិនមានសេចក្ដីសង្ស័យ) ; វិ. កថថំទំ កថថំទំ ឯកាយាភិ > កថកថា, កថកថា ឯកស្ស អក្ខិកិ > កថកថី, ន កថកថី > អកថកថី** ។ អ.សុ. ។

អកថិតិ គុ. [ន+កថ+តិ+ត] គឺ... មិនពោលហើយ, .មិនប្រាប់ហើយ ។

អកថេតុំ អ. [ន+កថ+អ, អ > ឯ+តុំ] ដើម្បីមិនពោល, កិ.មិនពោល ។

អកថេត្វា អ. [ន+កថ+អ > ឯ+ត្វា] មិនពោលហើយ, មិនប្រាប់ហើយ ។

អកនិដ្ឋ គុ. [ន+ខ្យក>កន+និដ្ឋ] មានភាវៈនៃភពតូចដោយវិសេសមិនមាន, មិនមានភាវៈនៃភពតូចដោយវិសេស, វិ. **អយញ្ញ ខុទ្ទកោ អយញ្ញ ខុទ្ទកោ អយថិមេសំ ចិសេសេន ខុទ្ទកោភិ > កនិដ្ឋោ, កនិដ្ឋស្ស ភាថោ > កនិដ្ឋភាថោ, នក្ខិ ឯកេសំ កនិដ្ឋភាថោភិ > អកនិដ្ឋោ** ។ (ភពឈ្មោះអកនិដ្ឋ, ឋានសុទ្ធា. វាសធានីទី៥) ។ អ.សុ. ។ . **ព្រហ្មលោក តុំ. ព្រហ្មលោក ធានំអកនិដ្ឋ, ឈ្មោះអកនិដ្ឋ** ។ . **វាវនិ ន. ភពឈ្មោះអកនិដ្ឋ, ឋានជាទីកើតនៃព្រហ្មឈ្មោះអកនិដ្ឋ, (វាវនិ < ភូ + យុ)** ។

អកប្បិយ គុ. [ន+កប្ប+ឈ្យ+ឥ.អ.] របស់ដែលបុគ្គលមិនគប្បីសម្រេច, ដែលមិនគួរ, មិនសមគួរ, មិនសមរម្យ ។ . **វាណិ ន. ភណ្ឌៈ (ទ្រព្យ, ឃ្លស់) ដែលមិនគួរ** ។ . **កោជនិ ន. ភោជនមិនគួរ** ។ . **ចិវរ ន. ចិវរមិនសមគួរ** ។

អកម្យ គុ. [ន+កម្យ+អ] ដែលមិនញាប់ញ័រ, មិនកម្រើក ។

អកម្យិយ គុ. [ន+កម្យ+ឈ្យ+ឥ.អ.] គឺ...មិនគប្បីឱ្យញាប់ញ័រ, .មិនគប្បីឱ្យកម្រើក ។ **វាវ តុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគឺ...មិនគប្បីឱ្យញាប់ញ័រជាង** ។

អកម្ម គិ. [អ+ករ+អ+ម្ត.កិ.] បានធ្វើហើយ ។

អករណ ឧប្ប. [ន + ករ + យ្យ] កិ.មិនធ្វើ (មិនមែនជាអំពើ); វិ. ន
ករយកេតិ > អករណំ ។ កម្ម ឧប្ប. កម្មតិកិ.មិនធ្វើ ។ ដ្ឋាន
ឧប្ប. មីជាមីមិនធ្វើ, មីមិនមែនជាមីធ្វើ ។ អត្ថ ចុំ.
ប្រយោជន៍ដល់កិ.មិនធ្វើ, ត្រូវការដល់កិ.មិនធ្វើ ។

អករម្ហា គិ. [អ+ករ+អ+ម្ហា.អដ្ឋ.] បានធ្វើហើយ ។

អកិច្ចា អ. [ន+ករ+ឥ.អា+ក្ខា] មិនធ្វើហើយ ។

អកិច្ច គិ. [អ+ករ+ឥ.អា+ក្ខ.អដ្ឋ.] បានធ្វើហើយ ។

អកិល្យ គិ. [អ+ករ+ឥ.អា+ល្យ.កា > ល្យ] នឹងបានធ្វើហើយ ។

អករោន្ត គុ. [ន+ករ+ឱ+អន្ត] កាលមិនធ្វើ ។

អកំសុ គិ. [អ+ករ+អ+ខំ.អដ្ឋ.> កំសុ] បានធ្វើហើយ ។

អកាតុំ អ. [ន+ករ+តុំ] ដើម្បីមិនធ្វើ, កិ.មិនធ្វើ ។

អកាមកិ ចុំ. ឧប្ប. [ន+ករ+ណ្ណ>អក] អ្នកមិនប្រាថ្នា, អ្នកមិនត្រូវការ,
អ្នកមិនចង់បាន, វិ. ន កាមេតិកិ > អកាមកោ ។
គុ.មានសេចក្តីប្រាថ្នាមិនមាន, មិនមានសេចក្តីត្រូវការ, វិ នភិ
កាមោ ឯកស្សាភិ > អកាមកោ ។

អការណ ចុំ. ឧប្ប. [ន+ករ+ណ្ណ] អ្នកមិនធ្វើ, មិនមែនអ្នកធ្វើ; វិ. ន ករោតិកិ
> អការកោ ។ ភាវី ចុំ. ការងារ...ជាអ្នកមិនធ្វើ ។

អការណ ឧប្ប. [ន+ករ+យ្យ] កិ.មិនធ្វើ ។ គុ. មិនមែនជាហេតុ, មិនមែនជា
ការណ៍, មិនមានហេតុ ។

អការិយ គុ. [ន+ករ+ណ្ណ+ឥ.អា.] (អំពើ) ដែល... មិនតប្បីធ្វើ, វិ.
ន ភាគព្វន្តិ > អការិយំ ។

អការេត្វា អ. [ន+ករ+ណេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង... ឱ្យធ្វើហើយ ។

អកាល គុ. [ន + កាល] មិនមែនជាកាល, សម័យមិនមែនជាកាល, វិ.
ន កាលោ > អកាលោ ។ ចុំ. កាលមិនគួរ, វិ.អយុត្តោ
កាលោ > អកាលោ ។ វក្កក្កុដជាពិ ឧប្ប. ជាពាក្យបណ្ឌិត
កំណត់ហើយដោយមានវង់ក្នុងសម័យមិនមែនជាកាល ឬក្នុងកាល
មិនគួរ ។

អកាលិ គិ. [អ+ករ+អ+ក្ក្យ-អដ្ឋ.+ឥ.អា.] បានធ្វើហើយ ។

អកិច្ច គុ. [ន+ករ+វិច្ច] (អំពើ) ដែល...មិនតប្បីធ្វើ, (មិនមែនជាវិច្ច); វិ.
ន ភក្កព្វន្តិ > អកិច្ចំ ។ ឧប្ប. កិច្ចមិនគួរ, វិ. អយុត្តំ ភិច្ចំ > អ.
ភិច្ចំ ។

អកិច្ច គុ. [ន+កិ+វិច្ច] ធម្មជាតិមិនបោះបង់នូវសុខ, (មិនលំបាក, មិនក្រ,
មិនប្រដាប់ត្រដូស); វិ. ភិវតិ សុខន្តិ > ភិច្ចំ, ន ភិច្ចំ > អភិច្ចំ ។

អកិណ្ណេ គុ. [ន+កិច្ច>កិណ្ណ+យ្យ] មានកិលេសជាតជាគ្រឿងកង្វល់មិនមាន,
បិរោកេកិលេសជាតជាគ្រឿងកង្វល់; វិ. ភិណ្ណភិ ឯកេនាភិ >

ភិក្ខុនំ, នភិ ភិក្ខុនំ ឯកសព្វាភិ > អភិក្ខុនោ ។ មាន
សេចក្តីកង្វល់មិនមាន, មិនមានសេចក្តីកង្វល់; វិ. ភិក្ខុយកេភិ >
ភិក្ខុនំ, នភិ ភិក្ខុនំ ឯកសព្វាភិ > អភិក្ខុនោ ។

អកិក្ខិ ឆ. [ន+កិក្ខិ] មិនមែនវាចាជាគ្រឿងសរសើរ ឬ មិនមានវាចាជា
គ្រឿងសរសើរ (សេចក្តីតិះដៀង, ដំនៀង); វិ. ភិក្ខុភិ
ឯកាយាភិ > ភិក្ខុ, ន ភិក្ខុ > អភិក្ខុ, នភិ ភិក្ខុ ឯកសព្វាភិ
ចា > អភិក្ខុ ។ កិក្ខិ < កិក+តិ ។

អកិរិយវាទ គុ. [ន+កិរិយ+វាទ] អ្នកមានវាទៈថាកម្មដែលបុគ្គលធ្វើហើយ
មិនមែនឈ្មោះថាគឺបុគ្គលធ្វើ; វិ. ន ភកំ ភថំ ភរិយភិភិ
ចាណោ អសព្វាភិ > អកិរិយចាណោ ។

អកិលមនិ ឆថុ. [ន+កិលម+មនិ] កិ.មិនលំបាក, សេចក្តីមិនលំបាក, ការ
មិននឿយហត់; វិ. ន កិលមយកេភិ > អកិលមនំ ។ . ភាវ
ឆថុ. ភាវនៃកិ.មិនលំបាក... ។

អកិលន្ត គុ. [ន+កិលន-ត>ន្ត] មិនលំបាកហើយ, មិននឿយហត់ហើយ ។

អកិលមេត្តា ឆ. [ន+កិលម+ណេ+ត្តា] មិនលំបាកហើយ, មិនញាំង...ឱ្យ
លំបាកហើយ ។

អកុដិល គុ. [ន+កុដិល] ដែលមិនរៀប, មិនគោង ។ . ពិ ឆ. ភាវនៃ...
ជា...មិនរៀប ។

អកុម្ម គុ. [ន+កុម+ត>ម្ម] គឺ... មិនក្រោធហើយ, . មិនខឹងហើយ ។
-មានលី គុ. មានចិត្តមិនក្រោធហើយ, មានឆន្ទៈមានក្នុងចិត្ត
មិនក្រោធហើយ, វិ. អកុម្មំ ចានសំ យេន សោ >
អកុម្មចានសោ ។

អកុប្បជ្ជានិ ឆថុ. [អកុប្ប+ចាន] ទីមិនកំរើក ។

អកុព្វតោ គុ. [ន+ករ+ឱ+អន្ត+ស.វិ.] កាលមិនធ្វើ ។

អកុសល ឆ. [ន+កុសល] អកុសល ។ គុ. មិនមែនជាកុសល, មិនប្រសប់,
មិនឈ្លាស, មិនវាងវៃ ។ . កិម្ម ឆថុ. កម្ម ឬ អំពើជាកុសល ។
-កម្មបថំ ថុ. គន្លង ឬផ្លូវនៃកម្មជាកុសល ។ . កម្មសង្ខាត គុ.
គឺចណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាកម្មជាកុសល, គឺចណ្ឌិតពោលថាកម្មជា
អកុសល, ពោលគឺកម្មជាកុសល ។ . កិរិយា ឆ. កិ.ធ្វើនូវកម្មជា
អកុសល ។ . ចិត្តប្ប្យាទ ថុ. កិ.ញាំងចិត្តជាកុសលឱ្យកើតឡើង,
កិ.កើតឡើងនៃចិត្តជាកុសល ។ . ចេតនា ឆ. ចេតនាជា
អកុសល, ចេតនាប្រកបហើយដោយអកុសល, វិ. អកុសលេន
យុក្កា ចេកនា > អកុសលចេកនា ។ . ធម្ម ថុ.
ធម៌ជាកុសល, ធម៌ប្រកបហើយដោយកម្មជាកុសល ។ . មល
ឆថុ. មន្ទិលគឺអកុសល ។ . លាភិ ថុ. កិ.បាននូវកម្មជាកុសល ។
-វិពកុ ថុ. សេចក្តីព្រិះរិះជាកុសល ឬក្នុងកម្មជាកុសល ។ . វិចិ

ឥ. វិចីនៃចិត្តជាអកុសល, ផ្លូវនៃចិត្តជាអកុសល ។ - មូល ២៦.
បូសគលនៃអកុសល .ល. ។

អក្ខតិបីតិ គុ. [ន+កុ+សទ>សិទ+អ, ផ្លាស់ទ>ត] អ្នកមិនលឺតចុះដោយ
អាការវិបល្លិតឥឡើង (មិនខ្ជិលច្រអូស); វិ. ន ក្រិច្ចិកេន
អាភាវេន សិទ្ធិភិ > អភុសិកោ ។ . តិ ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នក
មិនខ្ជិលច្រអូស ។

អកោធន្ត គុ. [ន+កុធត+យ្យ] អ្នកមិនមានសេចក្តីក្រោធ; វិ. ក្ប្រ្រិយេភេតិ
> ភោធនំ , នត្តិ ភោធនំ ឯកស្សាភិ > អភោធនោ ។ ធតុំ.
សេចក្តីមិនក្រោធ ។

អកោធិ ចុំ. [ន+កុធត+យេ] សេចក្តីមិនក្រោធ, កិ.មិនខឹង; វិ. អភោធនំ
> អភោធនោ ។ អ្នកមិនមានសេចក្តីក្រោធ, វិ. នត្តិ ភោធនោ
ឯកស្សាភិ > អភោធនោ ។ កិ.មិនមាននៃសេចក្តីក្រោធ, វិ.
ភោធនស្ស អភោធនោ > អភោធិ ។

អកោបេត្វា ឆ. [ន+កុប+លេ+ត្វា] មិនញាំង...ឱ្យកំរើកហើយ ។

អកោបេន្ត គុ. [ន+កុប+លេ+អន្ត] គាល់មិនញាំង...ឱ្យកំរើក ។

អកក្កិល គុ. [ន+កុស] អ្នកមិនធ្វើឲ្យដំរើអាក្រក់ (មិនអាក្រក់, មិនប្រ
ធានបោនបោក); វិ. ន ភិច្ឆិសំ ភេវភិភិ > អភក្កសោ ។
កក្កិល < កិច្ឆិស+ភេ+អស ។

អក្កន្ត គុ. [អា>អ+កច+ត>ន្ត] ជាន់ហើយ, ដែល...ជាន់ហើយ ។
-អល្លចម្ម ឆតុំ. ស្បែកស្រស់ដែល... ជាន់ហើយ ។ - កាល ចុំ.
កាលនៃ...គី...ជាន់ហើយ ។ - អក្កន្តកាល ចុំ. កាលនៃ...គី...ជាន់
ហើយ ។ . ផ្កាន ឆតុំ. មិន...គី... ជាន់ហើយ ។ . មត្ត គុ.
គ្រាន់តែគី...ជាន់ហើយ ។ . ហោមា ឆ. មែកគី...ជាន់ហើយ ។

អក្កមតិ កិ. [អា+កម+អ+តិ.វ.] ជាន់ ។

អក្កមន្ត កិ. [អា+កម+អ+អន្ត.ច.] ចូរជាន់ ។

អក្កមន្ត គុ. [អា+កម+អន្ត] កាលជាន់, កំពុងជាន់ ។

អក្កមិ កិ. [អា+កម+អ+ល្អ+អជ្ជ.>ត] ជាន់ហើយ ។

អក្កមិត្វា ឆ. [អា+កម+ត.អា+ត្វា] ជាន់ហើយ ។

អក្កុដ្ឋិត្វា ឆ. [ន+កុធត+យ+ត.អា+ត្វា] មិនក្រោធហើយ, មិនខឹងហើយ ។

អក្កុជ្ជ គុ. [អា+កុស+ត>ជ្ជ] ជេរហើយ, ដែល...ជេរហើយ ។

អក្កោច្ឆិ កិ. [អ+កុធត+អ+ត្យ្រ.អជ្ជ.>ច្ឆិ] បានជេរហើយ ។

អក្កោលក ចុំ. [អា+កុស+លក] អ្នកជេរ; វិ. អក្កោសភិភិ > អក្កោស.
ភោ ។ . បរិវាសក ចុំ. អ្នកជេរនិងអ្នកប្រទេច ។ . ភាវម្រាជ
អស.ន ប្រាហ្មណ៍ឈ្មោះភាវម្រាជៈអ្នកជេរ, ប្រាហ្មណ៍ឈ្មោះអក្កោ-
លកភាវម្រាជៈ ។

អក្កោសនំ ឧត្តំ. [អា+កុស+យុ] កិ.ជេរ; វិ. អក្កោសយនេតិ > អក្កោសនំ ។ ប្បុត្តក្កោសនប្បហរណប្បដិប្បហរណាថិ គុ. មានកិ.ជេរនិងកិ.ជេរតថ និងកិ.ប្រហារនិងកិ.ប្រហារតថជាដើម, មានកិ.ជេរតចន្ទវកិ.ជេរ និងកិ.ប្រហារតចន្ទវកិ.ប្រហារជាដើម ។ លីម្ពិ ចុំ. សំឡេង ឬ សូរនៃកិ.ជេរ, សំឡេងជាគ្រឿងជេរ ។

អក្កោសន្តិ កិ. [អា+កុស+អ+អន្តិ.វ.] ជេរ ។

អក្កោសន្តិ គុ. [អា+កុស+អន្ត] កាលជេរ, កំពុងជេរ ។

អក្កោស ចុំ. [អា+កុស+លា] កិ.ជេរ, ជាគ្រឿងជេរ ។ អាថិវត្ថុ នចុំ. មានកិ.ជេរជាដើមជាវត្ថុ ។ វត្ថុ នចុំ. វត្ថុជាគ្រឿងជេរ ។

អក្កោសិ កិ. [អា+កុស+អ+ប្ត.អដ្ឋ.] ជេរហើយ ។

អក្កោសិតព្វ គុ. [អា+កុស+ឥ.អា.+ឥព្វ] គឺ...តប្បិជេរ ។

អក្កោសិតុំ អ. [អា+កុស+ឥ.អា.-តុំ] ដើម្បីជេរ ។

អក្កោសិត្វា អ. [អា+កុស+ឥ.អា.+ត្វា] ជេរហើយ ។

អក្កោសិត្ស កិ. [អា+កុស+អ+ខំ.អដ្ឋ.>ត្ស] ជេរហើយ ។

អក្ខិ ចុំ. ភ្លៅ, ដងកាំចិត ។ អគ្គនិមិវដ្តិ ឆ. ចុងនៃភ្លៅនិងកណ្តាប់ ឬ រង្វង់នៃកង ។ ភញ្ញនវណប្បដិប្បាទនបុត្តម៌ស្វបមាវស ចុំ.

អំណាចនៃសេចក្តីប្រៀបដោយច្រេង(១) សំរាប់លាចន្ទវភ្លៅ និងសំពត់សំរាប់គ្រចន្ទវដំពេនិងសាច់នៃកូន ។

អក្ខន្តិ ឆ. [ន+ខត+តិ] សេចក្តីមិនអត់ធន់, មិនមានសេចក្តីអត់ធន់; វិ. អក្ខបនំ > អក្ខន្តិ, នក្ខិ នន្តិ ឯកស្សាភិ > អក្ខន្តិ ។

អក្ខរ ចុំ., នចុំ. [ន+ឱ+អរ] វណ្ណៈមិនដល់នូវកិ.អស់ទៅ ឬវណ្ណៈមិនរឹង (អក្សរ); វិ. ន ឱយន្តិ ខយំ ន បាបុណន្តិភិ > អក្ខរ, ន ខរន្តិភិ ថា > អក្ខរ ។ បិណ្ឌ ចុំ. កិ.ប្រមូលនៃអក្សរ, ទ្វកនៃអក្សរ ។ លីមិយ ចុំ. លទ្ធិជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តទៅព្រមនៃអក្សរ, លទ្ធិនៃអក្សរ ។

អក្ខាតិ គុ. [អា+ខា+ត] គឺ...ពោលហើយ, ប្រាប់ហើយ ។

អក្ខាយតិ កិ. [អា+ខា+យ+តិ.វ.] គឺ...ពោល, ប្រាកដ ។

អក្ខាហិ កិ. [អា+ខា+អ+ហិ.ប.] ចូរប្រាប់, ចូរពោល ។

អក្ខិ នចុំ. [ឥព្វ>អក្ខ+ឥ] ធម្មជាតិសម្រាប់ឃើញនៃជន (ភ្នែក); វិ. ឥភ្នភិ បស្សភិ ឯកេនាភិ > អក្ខិ ។ កាណិ ចុំ. ភិ.ខ្នាតនៃភ្នែក ។ កោដិ ឆ. ចុងនៃភ្នែក, ទីបំផុតនៃភ្នែក (កន្ទុយនៃភ្នែក) ។ រោតិ ចុំ. រោតក្នុងភ្នែក, រោតដែលកើតក្នុងភ្នែក ។ វិទាសិ ចុំ. សេចក្តីវិវាសនៃភ្នែក, ការខូចនៃភ្នែក ។

អក្សេម គុ. [ន+ខេម] ដែលមិនក្សេម, មិនមានសេចក្តីក្សេម; វិ. នគ្គិ
ខេម៍ ឯកស្សាភិ > អក្សេម៍ ។

អខណ្ឌ គុ. [ន+ខណ្ឌ] មិនដាច់ ។ ផ្សំ គុ. មិនដាច់និងមិនឆ្ងាយ,
មិនដាច់និងមិនផុលរកាស់ ។

អខមាបេន្ត គុ. [ន+ខម+ណាចេ+អន្ត] កាលមិនញាំង...ឱ្យអត់, មិនឱ្យ
អត់ទោស ។

អខមាបេត្វា អ. [ន+ខម+ណាចេ+ត្វា] មិនញាំង...ឱ្យអត់ហើយ, មិនឱ្យ
អត់ទោសហើយ ។

អខិណាសវ គុ. [ន+ខិណាសវ] មានអាសវៈមិនទាន់អស់ហើយ; វិ.
អខិណា អាសវា យស្ស សោ > អខិណាសថោ ។ មិន
ចែងជាគ្រូខិណាស្រព; វិ. ន ខិណាសថោ > អខិណាសថោ ។

អខេប៊ីតិ គុ. [ន+ខេប+ស.អា.+តិ] គឺ...មិនញាំងឱ្យអស់ហើយ, មិនឱ្យបោះ
ទៅហើយ ។ គ្គិ នថុ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនឱ្យអស់ទៅហើយ ។

អគណេត្វា អ. [ន+គណេ+អ>ឯ+ត្វា] មិនរាប់ហើយ, មិនអើងើហើយ ។

អគតិ គុ. [ន+គត+តិ] មិនទៅហើយ, មិនដល់ហើយ ។ ការណិ នថុ.
ហេតុនៃ...មិនទៅហើយ ។ មិសសង្ខាតិ គុ. ដែលចណ្តិតគោល
ចាមិសគឺ...មិនដែលទៅហើយ ។ បុព្វ គុ. ដែលមិនស្លាប់ទៅហើយ ។
បុព្វត្ថិ នថុ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិនធ្លាប់ទៅហើយ ។

អគតិ គ. [ន+គត+តិ] កិ.មិនទៅ, កិ.មិនលុះ, កិ.មិនលំអៀង; វិ.
អគមនំ > អគភិ ។ គិមនិ នថុ. កិ.ដល់នូវអគតិ, កិ.លុះនូវគតិ
មិនគួរ ។

អគន្តកាម គុ. [អគន្តុំ + កាម ឬ ន+គន្តកាម] ចង់ដើម្បីមិនទៅ, មិនចង់
ដើម្បីទៅ, មានប្រាថ្នាដើម្បីមិនទៅ (មិនត្រូវការទៅ) ។

អគន្តកិ គុ. [ន+គន្ត+កិ] មានក្តិនមិនមាន, មិនមានក្តិន, គតក្តិន; វិ. នគ្គិ
គន្តោ អស្សាភិ > អគន្តកំ ។

អគមនិ នថុ. [ន+គម+យ្យ] កិ.មិនទៅ។ ធម្ម គុ. មានកិ.មិនទៅជាធម្មតា ។
ភាវ ថុ. ភាវៈនៃកិ.មិនទៅ ។ សិលិ គុ. មានកិ.មិនទៅជាប្រក្រតិ;
វិ. អគមនំ សិលមស្សាភិ > អគមនសិលោ ។

អគរុ នថុ. [ន+គិរ+ឧ.ព>អ, គម+ឧ, ម>រ, ពរ+ឧ] សេចក្តីមិនធ្ងន់,
សេចក្តីមិនធ្ងន់ចិត្ត, (សេចក្តីមិនចង្អៀតចង្អល់) សេចក្តីមិនគោរព ។

អគយ្យបតិ គុ. [ន+គយ្យ+ឧប+គម+ក្រិ ឬ អគយ្យ+ឧប+គម+ក្រិ] ធម្មជាតិ
បុគ្គលមិនឥប្បិច្ឆលទៅជិតចាប់យកបាន; វិ. ន គយ្យំ ឧបគន្ត-
ស្វាភិ > អគយ្យបតា ។ ធម្មជាតិបុគ្គលចូលទៅជិតដល់នូវកិ.ចាប់
យកមិនបាន; វិ. អគយ្យំ ឧបគមិយកេភិ > អគយ្យបតា ។
ធម្ម ជាឥច្ឆលទៅជិតដល់នូវកិ.ចាប់យកមិនបាន; វិ. អគយ្យំ
ឧបគយ្យភិ > អគយ្យបតា ។

អត្តហណិ ចុំ. [ន+តហ+អ្ន] កិ.មិនកាន់, សេចក្តីមិនប្រកាន់ ។ គុ. មាន
ធម៌ជាគ្រឿងមិនប្រកាន់, មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ។

អគារវ័ គុ. [ន+គារវ] មានភាវៈនៃសេចក្តីគោរពមិនមាន, មិនមាន
ភាវៈនៃសេចក្តីគោរព; វិ. គុស្ស្យ ភារថា > ភារថោ, នក្ខ
ភារថោ អស្ស្យាភិ > អភារថោ, ន ថា ភារថោ យស្ស
សោ > អភារថោ ។ . ភ្និត គុ. ដែលមិនមានភាវៈនៃសេចក្តី
គោរពកើតហើយ ។

អគារវ័ ចុំ. នចុំ. ផ្ទះ, រោង ។ . មជ្ឈ្យ នចុំ. កណ្តាលនៃផ្ទះ ។

អគារិយ គុ. [អគារ+ឈ] (កម្ម) ជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ; វិ. អគារស្ស្យ
ហិកំ > អគារិយំ ។ . ភ្និត គុ. ដែលមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ
កើតហើយ ។

អគុណិ ចុំ. [ន+គុណ] សភាវៈមិនមែនជាគុណ (ទោស); វិ. ន គុណោ
> អគុណោ ។

អគោចរ ចុំ. [ន+គោចរ] មិនមែនជាគោចរ, មិនមែនគួរព្រេចទៅដូចជាគោ,
មិនមែនជាអារម្មណ៍ ។

អត្តិ គុ. [អជ>អត+អ ច្នត] ធម្មជាតិដល់នូវភាគដ៏ប្រសើរ, (ប្រសើរ,
លើស, កំពូល, ថ្លោង, ខ្ពង់ខ្ពស់, ទីចំផុត, ជាទីចំផុត, ចុង, ជាដើម,
ទំណែក, អារម្មណ៍); វិ. អជតិ ភច្ចតិ សេដ្ឋភាចន្តិ > អត្តំ ។

អត្តិ គុ. កំពូលជាទីចំផុត, ចុងនៃកំពូល ។ . ដ្ឋាន នចុំ. ទីដ៏លើស,
ដ៏លែងដ៏លើស ។ . នង្គជ្ជ នចុំ. កន្ទុយជាទីចំផុត, ចុងនៃកន្ទុយ ។
- ទក្ខិណេយ្យភាវ័ ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកត្រូវទក្ខិណាដ៏លើស,
ភាវៈនៃ...ជាអ្នកត្រូវទានសម្បត្តិជាគ្រឿងចម្រើនដ៏លើស, ភាវៈ
នៃ...ជាទក្ខិណេយ្យច្បុក្តលអ្នកប្រសើរ ។ . ទណ្ឌិក នចុំ. ដងជាទី
ចំផុត, ចុងនៃដង ។ . ទាន នចុំ. ទានដ៏លើស ។ . ធម្ម ចុំ. ធម៌ដ៏
លើស ។ . បណ្ឌិត ចុំ. បណ្ឌិតអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ ។ . បាមិ ចុំ. ទីចំផុតនៃ
ជើង, ចុងនៃជើង ។ . បិណ្ឌិ ចុំ. បិណ្ឌៈដ៏ថ្លោង, ដុំបាយដ៏ថ្លោង ។
- បុប្ផ នចុំ. ផ្កាដ៏លើស ។ . ភត្តិ នចុំ. ភត្តដ៏ថ្លោង ។ . មហោ-
សិដ្ឋាន នចុំ. ទីនៃមហោសិដ៏លើស ។ . យាគុ គ. ចបរដ៏លើស ។
- វស ចុំ. វសដ៏លើស ។ . រាជ ចុំ. ព្រះពុទ្ធជាស្តេចប្រសើរ, ស្តេច
ប្រសើរ ។ . សស្ស្យទាន នចុំ. កិ.ឱ្យនូវសំទូងដ៏លើស ។ . សារីក
ចុំ. សារីកអ្នកលើស ។ . សារីកា គ. សារីកាអ្នកលើស ។ . សេដ្ឋី
ចុំ. សេដ្ឋីអ្នកលើស . ល . ។

អត្តិ ចុំ. [អត្ត+ត] សភាវៈដល់នូវកិ.កោងកាច (ភ្លើង); វិ. អត្តតិ
កុជលំ ភច្ចតិកិ > អត្តិ ។ . ឱភាស ចុំ. ធន្តិនៃភ្លើង, រស្មីជា
គ្រឿងភ្លើងនៃភ្លើង ។ . ក្លិន ចុំ. តំនរនៃភ្លើង ។ . ជ្ជាលា គ.
របៀបនៃភ្លើង ។ . ទិដ្ឋិ គុ. ដែលភ្លើងឆេះហើយ ។ . បរិ-
ចរណេជ្ជាន នចុំ. ពិជាទីចំផុតនៃភ្លើង ។ . បរិចរិយា គ. កិ.ចំផ

នូវភ្លើង ។ - វណ្ណ គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃភ្លើង, មានពណ៌ដូចជា
ភ្លើង ។ - សាលា ឆ. រោងនៃភ្លើង ។ - សិខ្ញបម គុ. មានឧបអា
ដោយអណ្តាតនៃភ្លើង ។ - ហុត្តិ គុ. ភ្លើងដែល...ចូជា, កិ.ចូជានូវ
ភ្លើង (ហុត្តិ<ហុ+ត>ត្ថ) ។

អក្សតិ កិ. [អក្ស+អ+តិ.វ.] ថ្លៃ, ជល់ថ្លៃ, ត្រូវថ្លៃ, ។

អក្ស ឥ. [អក្ស+អ] ថ្លៃ, កាត់ថ្លៃ, ដំថ្លៃ ។ នថុ. ការចូជា, កិ.ចូជា; វិ.
អក្សនំ បូជនំ > អក្ស ។

អក្សិយ នថុ. [អក្ស+ជយ] កិ.ចូជា, ត្រៀមចូជា; វិ. **អក្សនំ បូជនំ >**
អក្សិយំ ។

អក្សាបេសិ កិ. [អក្ស+ណាបេ+ព្យ-អដ្ឋ(១)+ស-រា.] ញ៉ាំង...ឱ្យកាត់
ថ្លៃហើយ។

អយាតិយំ គុ. [ន+យា(២)+ណាបេ+អន្ត+សិ.វិ. ផ្លាស់សិ.វិ. ទិដ ឧ ជាតំ]
កាលមិនញ៉ាំង... ឱ្យសម្លាប់ ឬឱ្យបៀតបៀន ។

អង្គ ថុ. [អង្គ+អ] ត្រៀមដែលគេសម្រាប់កំណត់, .សម្រាប់សម្គាល់
(ចង្កេះ, ភ្នៅ, ផ្នក់, ម៉តិវ); វិ. **អង្គិយភេ លភ្និយភេ អនេនា-
ភិ > អង្គោ** ។

អង្គវ ថុ. [អង្គ+វ] សភាវៈដែលគេកំណត់ ឬចំណាំ (ធន្តក, បណ្ណស); វិ.
អង្គិយភិ លភ្និយភិ > អង្គវោ ។ - ទេវបុត្តវត្ថុ នថុ. រឿង

(១) ព្យ-អដ្ឋ.>ត ។ (២) ហេត>រោត ។

នៃទេវបុត្រឈ្មោះអង្គវៈ ។

អង្គស ថុ. [អង្គ+ស] ត្រៀមសម្រាប់កំណត់ (កង្វេរ); វិ. **អង្គភិ
អនេនាភិ > អង្គសោ** ។ - ក្លាហិ ថុ. អ្នកកាន់នូវកង្វេរ
(នាយហត្តាចារ្យ, ហ្មឺដីវ) ។

អង្គណាភាវ ថុ. [អង្គណ+អភាវ] កិ.មិនមាននៃកិលេសដូចជាទ្វេស,
កិ.មិនមាននៃកិលេសជាត្រៀមរលីបរល, កិ.មិនមាននៃកិលេស ។

អង្គប្បច្ចង្គ នថុ. [អង្គ+បច្ចង្គ] អរយវៈនិងអរយវៈអាស្រ័យ, អរយវៈតូច
និងអរយវៈធំ ។

អង្គរជ្ជ នថុ. [អង្គ+រជ្ជ] ដែនឈ្មោះអង្គវៈ ។

អង្គវេកល្ហ នថុ. [អង្គ+វេកល្ហ] ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកវិកលដោយអរយវៈ,
ភាវៈនៃបុគ្គលមានអរយវៈខ្លះខ្លាត, ភាវៈនៃសេចក្តីខ្លះខាតដោយ
អរយវៈ; វិ. **ចិភលស្ស ភាថោ > វេកល្ហំ, អង្គេន វេ-
កល្ហំ > អង្គវេកល្ហំ** ។

អង្គារ ថុ. [អង្គ+អារ] (សភាវៈ) ដល់នូវសេចក្តីសាបសូន្យ(រណីកភ្លើង,
ត្បូង); វិ. **អង្គភិ ហានិ តច្ចភិភិ > អង្គារោ** ។ - អាវាដី ថុ.
រណ្តៅដីពេញដោយរណីកភ្លើង; វិ. **អង្គារហិ ច្វិកោ អាថា-
ដោ > អង្គារាថាដោ** ។ - កិបល្ហ នថុ. អំបែងដីពេញដោយ
រណីកភ្លើង ។ - កាស្ស ឆ. រណ្តៅដីពេញដោយរណីកភ្លើង ។ - បិច្ឆិ
ឆ. ព្រែងដីពេញដោយរណីកភ្លើង, ព្រែងដាក់នូវត្បូង ។ - ប្តិវ គុ. ដីពេញ

ព័ត៌មានជាដើម(ពស់ផ្លាស់); វិ. អថាណយោ ភិលភិកិ>អថតរោ ។

ប្រៀត ចុំ. ប្រេតដូចជាពស់ផ្លាស់, ប្រេតមានសិរិះដូចជាសិរិះនៃពស់ផ្លាស់, អជគរព្រេត ។

អជបាល ចុំ. [អជ+បាល+អ] អ្នករក្សានូវព័ត៌មាន, អ្នកឃ្លាឈ្លនូវព័ត៌មាន; វិ. អថេបាលេភិកិ > អថេបាលោ ។ . និក្រោធម្មល ឧចុំ. ប្រទេសជាទីតាំង (ទីជិត, គល់)នៃដើមព្រៃជាទីនាំរកស្រយនៃជនអ្នករក្សានូវព័ត៌មាន, គល់នៃអជបាលនិក្រោធម្ម ។

អជរាមរ គុ. [អជ+អមរ] ទាំងមិនមានសេចក្តីចាស់ទាំងមិនមានសេចក្តីស្លាប់, ទាំងមិនចាស់ទាំងមិនស្លាប់ ។

អជលណ្ឌិក ចុំ. [អជ+លណ្ឌិក] រាចរិយនៃគេ ។

អជាគរន្ត គុ. [ន+ជាគរ+អន្ត] កាលមិនភ្ញាក់រឭក ។

អជាតិ គុ. [ន+ជន(១)+ត] មិនកើតហើយ ។ . ត្តិ ឧចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនកើតហើយ ។ . សត្តកុមារ ចុំ. កុមារឈ្មោះអជាតសត្ត (អជាតសត្រូវ) ។

អជាននិក ចុំ-[ន+ញា+ណ្ឌ(២)] អ្នកមិនដឹង, អ្នកមិនចេះ; វិ. ន បាលាភិភិ > អថាននកោ ។

អជាននិ ឧចុំ. [ន+ញា+ឃុ(៣)] កិ.មិនដឹង, កិ.មិនចេះ, ជាទីមិនដឹង ។ . កាល ចុំ. កាលជាទីមិនដឹង ។ . ដ្ឋានិ ឧចុំ. ទីជាទីមិនដឹង ។ . តា ឧ. ភាវៈ

(១) ជន>ជា ។ (២) ណ្ឌ>អាននក ។ (៣) ឃុ>អានន ។

នៃកិ.មិនដឹង ។ . សិប្ប ឧចុំ. សិល្បៈជាគ្រឿងមិនដឹង ។

អជានាបេត្តា អ. [ន+ញា+នា+ណាចេ+ត្ថា] មិនឆ្ងាំង...ឱ្យដឹងហើយ ។

អជានិតព្វ គុ. [ន+ញា+នា(១)+តព្វ] គឺ...មិនតប្បដឹង ។

អជាបយ័ គុ. [ន+ជិ+ណាចេ+អន្ត+សិ.វិ.] កាលមិនញាំង...ឱ្យឈ្នះ, កាលមិនឱ្យឈ្នះ ។

អជិកា ឧ. [អជ+ណ្ឌ+ជ.អា+អា.ឧ.] សត្វតែងដើរទៅ (មេពពែ); វិ. អថិកតច្ចុភិកិ > អថិកា ។

អជិត គុ. [ន+ជិ+ត] គឺ...មិនឈ្នះហើយ ។

អជិនចម្ម ឧចុំ. [អជិន+ចម្ម] ស្បែកនៃខ្លា ។

អជិនសាជិ ឧ. [អជិន+សាជិ] សំណត់សាដកជាវិការនៃស្បែកនៃខ្លា; វិ. អថិនស្ស ចម្ម > អថិនចម្ម, អថិនចម្មស្ស ចិការោសាជិ>អថិនសាជិ ។ សំណត់សាដកដែលជនធ្វើហើយដោយស្បែកនៃខ្លា; វិ. អថិនចម្មន ភកា សាជិ>អថិនសាជិ ។

អជិនិ កិ. [អ+ជិ+នា+ន្ត្រ.អជ.] បានផ្តាញ់ហើយ, បានឈ្នះហើយ ។

អជិរណក គុ. [ន+ជរ, អនៃជ>ន្ត្រ+យុ+ក.ស.] ដែលមិនត្រាំត្រា, មិនចាស់, មិនទ្រុឌទ្រោម, មិនរេចរិល ។

អជ្ជ គុ. [ជច>អ+ជ្ជ] ក្នុងថ្ងៃនេះ, ក្នុងកាលនេះ ។

អជ្ជកាល ចុំ. [អជ្ជ+កាល] កាលក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(១) រកវៃរោ>ឧ ។

អជ្ជតត្តិ គុ. [អជ្ជ+អត្ត, ចុះត.អា.] (កាល) មានថ្ងៃនេះជាដើម; វិ. អជ្ជ
អគ្គោ យស្ស សោ > អជ្ជកគ្គោ ។

អជ្ជតនិ គុ. [អជ្ជ+តន] (ភក្តកិច្ច)មានក្នុងថ្ងៃនេះ (បុព្វកោដ្ឋានជាគ្រឿង
តនៅក្នុងថ្ងៃនេះ); វិ. អជ្ជ ភវ៌ (ភក្តកិច្ច) > អជ្ជកវ៌ ។

អជ្ជនុរុក្ខ ចុំ. [អជ្ជន+រុក្ខ] ដើមឈើក, ដើមអង្រួង, (អជ្ជនុត្រិក្ស) ។

អជ្ជតា ភិ. [អជ្ជ>អជ្ជ+អ+តម+អា.ហិ.] បានដល់ហើយ, បានត្រាស់ដឹង
ហើយ, បានលះហើយ ។

អជ្ជត្តិ គុ. [អជ្ជ+អត្ត] ធម្មជាតិប្រព្រឹត្តអាស្រ័យនូវខ្លួន (ខាងក្នុង); វិ.
អក្កានំ អចិកិច្ច បចក្កភិកិ > អជ្ជត្តំ ។

អជ្ជត្តិកិ គុ. [អជ្ជត្ត+លិក] មានក្នុងខាងក្នុង ឬប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុង; វិ.
អជ្ជត្តំ យស្ស អភិកិ > អជ្ជត្តិកំ, អជ្ជត្តេ ចក្កភិកិ
ចា > អជ្ជត្តិកំ ។ . កិម្មជ្ជានិ នចុំ. កម្មជ្ជានដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
ខាងក្នុង ។ . ប្បុរិវិ ជ. ផែនដីមានក្នុងខាងក្នុង ។ . ពាហិវ គុ.
ទាំងមានក្នុងខាងក្នុងទាំងមានក្នុងខាងក្រៅ, ទាំងខាងក្នុងទាំងខាង
ក្រៅ ។

អជ្ជវសេយ្យំ ភិ. [អជ្ជ+អា+វស+អ+ច.អៀ.ស.] គប្បីនៅគ្រប់គ្រង ។

អជ្ជវាយ ចុំ. [អជ្ជ+អា+សិ+អ.] ឆ្មោះជាទឹមកដេកនៃចិត្តដីក្រៃលែង
(អធ្យាស្រ័យ); វិ. អាគន្ធា សេភិ ឯក្កាភិ > អាសវយោ,
អចិកោ អាសវយោ > អជ្ជវាយ ។ សភាវៈប្រព្រឹត្ត

អាស្រ័យនូវអារម្មណ៍; វិ. អារម្មណំ អចិកិច្ច សយភិ
បចក្កភិកិ > អជ្ជវាយ ។

អជ្ជជ គុ. [អជ្ជ+ជស+ត] គឺ...ចង្កាច់ហើយ, អញ្ជើញហើយ, អាណនា
ហើយ ។

អជ្ជប្បត្ត គុ. [អជ្ជ+ប+ចត+ត] ឆាចហើយ, ឆាចចុះហើយ, ធ្វៀរលាភាត់
ហើយ ។

អជ្ជបេក្ខនិ នចុំ. [អជ្ជ+បេ+ក្ខ+យ] កិ.ចូលទៅសំឡឹងដីក្រៃលែង, កិ.
ពិនិត្យពិច័យ; វិ. ឧបេក្ខិយកេភិ > ឧបេក្ខនំ, អចិកំ
ឧបេក្ខនំ > អជ្ជបេក្ខនំ ។

អជ្ជេសនិ នចុំ. [អជ្ជ+សេ+យ] សេចក្តីអញ្ជើញ, ការអាណនា, កិ.ស្វែង
រកដីក្រៃលែង ។

អជ្ជោកាល ចុំ. [អជ្ជ+ខកាល] ទិដ្ឋិកាលដីក្រៃលែង, ទីវាលស្រឡះ ។

អជ្ជោតាហេត្វា អ. [អជ្ជ+អវ+តហ+លោ+ត្វា] ឆាចចុះហើយ, ធ្វៀរលា
ភាត់ហើយ ។

អជ្ជោត្តត គុ. [អជ្ជ+អវ+ចរ+ត] គឺ...គ្របសង្កត់ហើយ, រួចរឹតហើយ,
សង្កត់ចុះហើយ ។

អជ្ជោត្តរតិ ភិ. [អជ្ជ+អវ+ចរ+អ+តិ.វ.] គ្របសង្កត់, រួចរឹត, សង្កត់ចុះ,
រលំសង្កត់ ។

អជ្ជោសានិ នចុំ. [អជ្ជ+អវ+សា+យ] ទីចំផុតក្រៃលែង, ទីចប់,
សេចក្តីរាយមាយ, សេចក្តីរលាយចិត្ត ។

អជ្ជោហរណីយ គុ. [អធិ+អវ+ហរ+អនិយ] (អាហារ) ដែលគេគប្បី
លេបចូលទៅ; វិ. **អជ្ជោហរិកញោកិ** > **អជ្ជោហរណីយោ**

. ម៉ត្តិ គុ. គ្រាន់តែ ឬត្រឹមតែអាហារដែល...គប្បីលេបចូលទៅ ។

អណាយន្ត គុ. [ន+លេ+អន្ត] កាលមិនញាំងកិលេសឱ្យឆេះ, កាលមិនដុត
នូវកិលេស, កាលមិនសំឡឹង, កាលមិនពិនិត្យ, កាលមិនពិចារណា ។

អណាយី គុ. [ន+ពាយី] មិនមែនអ្នកមានឈាន (មិនមែនអ្នកមានគុណ
ជាតជាគ្រឿងញាំងកិលេសឱ្យឆេះ, អ្នកមិនពិនិត្យ, អ្នកមិនពិចារ.
ណា); វិ. **ឈាយ័ យស្ស អភិកិ** > **ឈាយិ**, **ន ឈាយិ** >
អឈាយិ ។

អញ្ជន នប្ប. [អញ+យ្យ] ថ្នាំសម្រាប់បន្តក់ ឬថ្នាំសម្រាប់លាប (ថ្នាំបន្តក់
ភ្នែក); វិ. **អញ្ជកិ សញ្ជកិ ឯកេនាភិ** > **អញ្ជនំ**, **អញ្ជកិ**
មញ្ជកិ ឯកេនាភិ ថា > **អញ្ជនំ** ។ . បីសន្តិ ចុំ. សេចក្តី
ត្រូវការដល់កិ.កិននូវថ្នាំសម្រាប់បន្តក់, ប្រយោជន៍ដល់កិ.កិនជាថ្នាំ
សម្រាប់លាប ។ . វណ្ណ គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃផ្កាអញ្ជន ។

អញ្ជលី ចុំ. [អញ+អលី] ជាគ្រឿងប្រកាស ឬសម្តែងនូវភក្តី (សេចក្តី
រាប់អាន, សេចក្តីគោរព) អញ្ជលី, ក្រពុំដៃដំរុះរឿងដោយក្រលែង,
ក្រពុំដៃ ។ . កម្មី នប្ប. កិ.ធ្វើនូវអញ្ជលី, អញ្ជលីកម្ម ។ . ករណីមត្ត
គុ. គ្រាន់តែកិ.ធ្វើនូវអញ្ជលី ។

អញ្ជាបេសិ គិ. [អញ+ណាបេ+ស្យ.អដ្ឋ.+ស.រក.] ញាំង...ឱ្យបន្តក់ហើយ,
. ឱ្យលាបហើយ, . ឱ្យស្រឡាចហើយ ។

អញ្ជាត វិ.ស.អ. [អញ+ត] ដទៃជាង, ណាមួយ, មួយរូប, មួយនាក់; (មាន
តាមនិងគោត្រមិនប្រាកដ) ។ . វិបក្ខសេវកភិក្ខុវត្ថុ នប្ប. រឿងនៃ
ភិក្ខុអ្នកសេពគប់នូវបុគ្គលដែលមានពួកខុសគ្នា ឬផ្សេងគ្នាមួយរូប ។

អញ្ជាត្រ អ.ស. [អញ+ត្រ] ក្នុង...ដទៃ; ឱ. វៀរលែង, លើកលែង ។

អញ្ជាចត្ត នប្ប. [អញ្ជា+ត្ត] ភាវៈនៃ...តាំងនៅដោយប្រការដទៃ, ភាវៈនៃ
ប្រការដទៃ; វិ. **អញ្ជាថា ភាវោ** > **អញ្ជាចក្កំ** ។ ត្តិ=បើចុះមក
ជាសកត្តត្រូវប្រែថា «ប្រការដទៃ» **អញ្ជាថា ឯច** > **អញ្ជាចក្កំ** ។

អញ្ជាថា អ្ម. [អញ្ជ+ថា] ប្រការដទៃ, ដោយប្រការដទៃ ។ . គហណភាវ
ចុំ. ភាវៈគីកិ.កាន់យកដោយប្រការដទៃ ។

អញ្ជាទត្ត និ. ដោយពិត, ប្រាកដ... ។

អញ្ជាទា កា.ស. [អញ្ជ+ទា] ក្នុងកាលដទៃ, ក្នុងកាលឯទៀត ។

អញ្ជាមញ្ញំ កិ.វិ. [អញ្ជំ+អញ្ញំ] នូវគ្នានឹងគ្នា, ដល់គ្នានឹងគ្នា, ទៅវិញទៅមក ។

អញ្ជា វិ.ស.អ. ដទៃ, ឯទៀត ។ .

អញ្ជា ចុំ. [អា+ញា+អ] គុណវិសេសដែលបុគ្គលគប្បីដឹងទូទៅ
(អរហត្តផល) ។

អញ្ជា អ. [អា+ញា+ត្វា, លុចត្វា] ព្រោះដឹងទូទៅ ឬដឹងសព្វហើយ ។

អញ្ជាណា នប្ប. [ន+ញា+យ្យ] មោសជាតមិនមែនជាញាណ, សេចក្តីមិនដឹង
(សេចក្តីល្ងង់); វិ. **ញាយកេភិ** > **ញាណំ**, **ន ញាណំ** >
អញ្ជាណំ ។

អញ្ញាណភិក្ខុត គុ. [អញ្ញាណ+អភិក្ខុត] គឺទោសជាតមិនមែនជាញាណគ្របសង្កត់ហើយ, គឺសេចក្តីល្ងង់គ្របសង្កត់ហើយ ។

អញ្ញាលី គុ. [ន+ញាលី] មិនមែនអ្នកមានញាណ; វិ. **ញាលាំ យស្ស អភ័តិ > ញាលាំ, ន ញាលាំ > អញ្ញាលាំ** ។ អ្នកមានពិ. មិនដឹង ឬអ្នកមានពិ.មិនដឹងជាប្រក្រតិ; វិ. **អញ្ញាលាំ យស្ស អភ័តិ > អញ្ញាលាំ, អញ្ញាលាំ សីលមស្សាភិ ថា > អញ្ញាលាំ** ។

អញ្ញាតកវេស ចុំ. [អញ្ញាតក+វេស] ភេទនៃខ្លួនគឺបុគ្គលដទៃមិនដឹងហើយ, ភេទនៃខ្លួនគឺអ្នកណាមួយមិនស្គាល់ហើយ, ភេទមិនប្រាកដ ។

អញ្ញាតកិ គុ. [ន+ញាតក] មិនមែនជាជនដែលគេគប្បីស្គាល់, មិនមែនជាញាតិ; វិ. **ញាតញាតិ > ញាតិ, ញាតិ ឯថ > ញាតកោ, ន ញាតកោ > អញ្ញាតកោ** ។

អញ្ញាត គុ. [ន+ញា+ត] ដែល...មិនដឹងហើយ; (<អា+ញា+ត=ដឹងទូទៅហើយ, ដឹងហើយ) ។

អញ្ញាយ អ. [អា+ញា+ត្វា, ត្វា>យ] ដឹងទូទៅហើយ, ដឹងសព្វហើយ, ដឹងហើយ ។

អញ្ញាវិហិតិក គុ. [អញ្ញា+អាវិហិតក] បញ្ជូនចិត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ, មានចិត្តស្តូងទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ ។ (បាលីខ្លះ **អញ្ញាវិហិតិក<អញ្ញា+វិហិត+ក**)=មានចិត្តបញ្ជូនទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ, មានចិត្តរាយមាយ

ទៅក្នុងអារម្មណ៍ដទៃ; វិ. **អញ្ញាស្មី អារម្មណេ ចិហិតំ ចិត្តយេន ថា យស្ស សោ > អញ្ញាចិហិតកោ** ។

អជីនី គ. [អជ+អនិ] មេប្រៃ ។

អជីវី គ. [អជ+អវ+វ្យ] ប្រទេសជាទីដើរទៅនៃជន (ប្រៃ, ដងប្រៃ); វិ. **អជតិ ភច្ចតិ ឯគ្គាភិ > អជវី** ។ ប្បទេស ចុំ. ប្រទេសនៃប្រៃ, ប្រទេសមានប្រៃ, ប្រទេសដិតប្រៃ ។ **ទេវតា** គ. ទេវតានៅក្នុងប្រៃ ។ **មជ្ឈ្យ** គ. ចំណែកកណ្តាលនៃប្រៃ, កណ្តាលនៃប្រៃ, ។ **មុខ** គ. មាត់នៃប្រៃ ។

អជ្ជកិ ចុំ. [អជ្ជ+ក] ហាង, រាន, ប្រៃ ។

អជ្ជ ចុំ. [អជ្ជ+អ] ក្តី, សេចក្តី ។

អជ្ជាលកបរិក្ខា គ. [អជ្ជាលក+បរិក្ខា] បំបន្លំភ្នែក, បំបន្លំស្នាមភ្លោះ ។

អជ្ជិយមាន គុ. [អជ្ជ+ស.អា+យ+មាន] កាលអៀនអន់, គឺ...កាលឱ្យនឿយណាយ ។

អជ្ជ ច.សំ. ប្រាំបី ។ **អនិរិយវោហារ** ចុំ. វោហារមិនប្រសើរធម៌រាង, វោហារនៃបុគ្គលពាលមិនមែនជាព្រះអរិយៈមាន ៨ យ៉ាង ។

អជ្ជកថា គ. [អជ្ជ+កថ+អ+អា.ស.] វាចាជាគ្រឿងពោលនូវសេចក្តី; វិ. **អភ័កថេភិ ឯគាហភិ > អជ្ជកថា** ។ ផ្តាស់ គុ>ផ្ត ។ **វិនិច្ឆយ** ចុំ. កិ.វិនិច្ឆយក្នុងរដ្ឋកថា, កិ.កាត់មិនសល់ដោយវិសេសក្នុងអជ្ជកថា ។

អង្គិកភិក្ខុ នប្បុ. [អង្គ+ភិក្ខុ] ភិក្ខុគឺបុគ្គលតប្បិឱ្យផលភិក្ខុមានប្រមាណ៨;

វិ. អង្គបរិមាណានិ យេសន្តិ > អង្គភា, អង្គកានំ នាគតំ
ភក្កំ > អង្គភក្កំ ។

អង្គី ច.សំ. ប្រាំបី ។ កិរិសមត្តិ គុ. មានកិរិស ជាប្រមាណ, ត្រឹម
តែកិរិស, ត្រឹមតែកិរិស (១កិរិស ត្រូវជា ១៧៥ ហត្ថ) ។ កិហាប.
ណាទណ្ឌ ចុំ. ពិនិយដោយកហាបណៈ ៨ ។ . នវមាសច្ចយ ចុំ.
កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃខែ៨ និង ខែ៩, កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លង
ទៅអស់ខែ៨ និងខែ៩ ។ . បញ្ញាសហត្ថព្វេធ គុ. មាន
កំលស់នៃហត្ថ៥៨, មានកំលស់មានហត្ថ៥៨ជាប្រមាណ, មានហត្ថ
៥៨ជាចំណែកខ្ពស់ ។ . អង្គិកហាបណៈ ចុំ. កហាបណៈ៨១, ឬ
៨និង៨ ។ . យោជនិមត្តិ ចុំ. ផ្លូវមានយោជន៍៨ជាប្រមាណ
(១យោជន៍ត្រូវជា៤០០សិន) ។ . វិពិក គុ. មានវត្ថុ៨; វិ. អង្គចក្ខុនិ
យេស្សា សា > អង្គចក្ខុភា ។ . វិជិ គុ. មានប្រការ៨; វិ. អង្គ
ចិយា យេស្ស ភំ > អង្គចិយំ ។ . សង្កិក្ខុសតសហស្ស
នប្បុ. សែននៃភិក្ខុ៦៨ (៦៨សែន ឬ៦០០៨សែន) ។ . សង្កិយោជនិ
សតសហស្សដ្ឋានិ នប្បុ. ទីមានសែននៃយោជន៍៦៨ជាប្រមាណ ។
.សង្កិយោជនិសតសហស្សព្វេធ គុ. មានកំលស់មានសែននៃ
យោជន៍៦៨ជាប្រមាណ, មានកំលស់ឡើងអស់ទីមានសែននៃ
យោជន៍៦៨ជាប្រមាណ(៦៨សែនយោជន៍)។ .សង្កិស្សសហស្ស
នប្បុ. ពាននៃឆ្នាំ៦៨ (៦៨ពាន់ឆ្នាំ ឬ៦០០៨ពាន់ឆ្នាំ) ។ .សតសហ-

ស្សិវាវ គុ. មានភោគៈគឺបុគ្គលតប្បិប្រើប្រាស់មានសែន៨ ជា
ប្រមាណ, មានសម្បត្តិមានសែន៨ជាប្រមាណ ។ . សមាបត្តិកិ គុ.
អ្នកមានសមាបត្តិ៨, អ្នកប្រកបក្នុងសមាបត្តិ៨ ។ .សមាបត្តិណាវ
ចុំ. កិ.បាននូវសមាបត្តិ៨ ។ . សមាបត្តិសមាធិ ចុំ. សមាធិដ៏
សម្បយុត្តដោយសមាបត្តិ៨ ។ . សមាបត្តិសង្ខាត គុ. គឺបណ្ឌិត
រាប់ប្រមហើយថាសមាបត្តិ៨, ពោលគឺសមាបត្តិ៨ ។ . ហត្ថសាដិក
ចុំ. សាដិកមានហត្ថ៨ជាប្រមាណ, សាដិក៨ហត្ថ ។

អង្គម ច.សំ. [អង្គ+ម] ទី៨, តំរប់៨ ។

អង្គមី ច.សំ. [អង្គ+ម+ន្យ] ទី៨, តំរប់៨; មានតិទីទី៨, តិទីទី៨ ។ ទិវិស
នប្បុ., ចុំ. ថ្ងៃទី៨, ថ្ងៃគិទីទី៨ ។

អង្គង្គសមន្មាគត គុ. [អង្គង្គ+សមន្មាគត] មកតាមប្រមហើយដោយ
អង្គ៨, ប្រកបហើយដោយអង្គ៨, (សមន្មាគតិ<សំ+អនុ+អា+
តម+ត) ។

អង្គង្គសុសមាគត គុ. [អង្គង្គ+សុសមាគត] មកត្រូវហើយដោយអង្គ៨,
ប្រកបដោយអង្គ៨ (សុសមាគតិ<សុ+សំ+អា+តម+ត) ។

អង្គង្គិក គុ. [អង្គង្គ+ណិក] មានអង្គ៨, ប្រកបដោយអង្គ៨; វិ. អង្គ
អន្តានិ > អង្គង្គំ, អង្គង្គំ ឯកស្ស អភិកិ > អង្គង្គិកោ,
អង្គង្គោ និយុកោ > អង្គង្គិកោ ។

អដ្ឋានី ន.បុ. [ន+មាន] មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងនៃផល, មិនមែនជាឋាន;

វិ. ភិក្ខុភិ ផលយេក្កាភិ > ហានំ, ន ហានំ > អដ្ឋានំ ។

ទីមិនគួរ; វិ. អយុក្កំ ហានំ > អដ្ឋានំ ។

អដ្ឋារស ច.សំ. [អដ្ឋ+រដ្ឋ+រស, រស>រស] ១០ក្រែលងដោយ៨(១៨); វិ.

អដ្ឋហិ អចិកា ធន > អដ្ឋារស ។ . កោដិធន ន.បុ. ទ្រព្យ

មានកោដិ១៨ជាប្រមាណ ។ . កោដិសង្ហាត គុ. គឺ...រាប់ទ្រព្យ

ហើយតាកោដិ១៨, គោលគឺកោដិ១៨ ។ . ព្រហ្មកោដិ ន. កោដិនៃ

ព្រហ្ម១៨ ។

អដ្ឋាសិ ភិ. [អ+ហា+អ+ស្យ.អដ្ឋ.+ស.អា.] បានបិទនៅហើយ, បានតាំងនៅ

ហើយ, បានឈរនៅហើយ ។

អដ្ឋិ ន.បុ. [អស+ចិ, ចិ>ដ្ឋិ, លុបស] ធម្មជាតិដែលគេតែងបោះចោល

(ឆ្អឹង); វិ. អសិយភិ ខិបិយភិ > អដ្ឋិ ។ . វិប្បោណិ ន.បុ.

លំអនៃឆ្អឹង; គុ. មានឆ្អឹងជាលំអ ។ . ចម្មារវិសេសិ គុ. មានឆ្អឹង

និងស្បែកដីសេសចុះ, សល់ត្រឹមតែឆ្អឹងនិងស្បែក, សេសចុះនៃឆ្អឹង

និងស្បែក ។ . ភោមិនិស្សន្ទ ចុំ. វិបាកជាគ្រឿងបូរចេញពីកិ.បាក់

នៃឆ្អឹង, វិបាកជាគ្រឿងបូរមិនដាច់ពីកិ.បែកធ្លាយនៃឆ្អឹង (និស្សន្ទ

< និ+សន្ទ +អ) ។ . មត្តារវិសានិ គុ. មានត្រឹមតែឆ្អឹងជាទីបំផុត;

ន.បុ. ទីបំផុតត្រឹមតែឆ្អឹង។ . មត្តារវិសេសិ គុ. មានអរយវៈត្រឹមតែ

ឆ្អឹងដីសេសចុះ, ដីសេសសល់ត្រឹមតែឆ្អឹង។ . មិញ្ញ ចុំ. ខ្វះក្នុងឆ្អឹង ។

. សង្ខលិកប្បេតាទិ គុ. មានប្រេតប្រកបដោយភងនៃឆ្អឹង ជា

ដើម, មានអដ្ឋិសង្ខមិកប្រេតជាដើម ។ . សង្ស្រាតិ ចុំ. ភងនៃឆ្អឹង,

(ការប្រជុំនៃឆ្អឹង) ។

អដ្ឋត្វា អ. [ន+ហា+ត្វា] មិនតាំងនៅហើយ, មិនឈរនៅហើយ, មិនឈប់

ហើយ, តាំងនៅមិនបានហើយ ។

អដ្ឋបេត្វា អ. [ន+បេ+បេ+ត្វា] មិនតាំងទុកហើយ, មិនដឹកល់ទុកហើយ ។

អដ្ឋិពិ គុ. [ន+ហា, អាតៃហា>ព+ត] មិនតាំងនៅហើយ, មិនបិទនៅហើយ, មិន

ឈប់ហើយ ។ . កិរិវិ ចុំ. អ្នកមានកិ.ធ្វើនូវ...មិនឈប់ជាប្រក្រតី ។

(អដ្ឋិពិ<អា+ហា, អាតៃហា>ព+ត=តាំងនៅសិប្បហើយ) ។

អដ្ឋ្យ, អដ្ឋិ គុ. [អដ្ឋ្យ<អត+ត; អដ្ឋិ<អត+ត] កន្លះ, ពាក់កណ្តាល, មាំ,

មាំមួន, រឹងប៉ឹង, ស្តុកស្តម្ភ ។ . កិរិសិមត្តិ គុ. មានកន្លះនៃកិរិសជា

ប្រមាណ, ត្រឹមតែកន្លះនៃកិរិស ។ . កុលិ ន.បុ. ត្រកូលស្តុកស្តម្ភ,

ត្រកូលមាំមួន។ . អក្ខិកិ ន.បុ. កន្លះនៃភ្នែក, ពាក់កណ្តាលនៃភ្នែក ។

. អក្សនិកិ គុ. គួរដល់ថ្លៃពាក់កណ្តាល, គួរដល់ថ្លៃមានកន្លះនៃបាទ

ជាប្រមាណ ។ . អដ្ឋុលិ គុ. មានកន្លះនៃធ្មាប់ជាប្រមាណ, កន្លះនៃ

ធ្មាប់ ។ . តើយ្យ គុ. មីពាដោយកន្លះ, គំរប់ពាដោយកន្លះ (២កន្លះ);

វិ. អដ្ឋុន ភកិយោ > អដ្ឋុកេយេវា ។ . តើយ្យសិរិ

ន.បុ. រយនៃ...ជាគំរប់ពាដោយកន្លះ (២៥០) ។ . តើរសិកោដ្ឋិ-

សិរិ ន.បុ. រយនៃជង្រុក១៣ ដោយកន្លះ (១.២៥០ជង្រុក) ។ . និ-

ម្យិមត្តិ គុ. មានកន្លះនៃនាឡិជាប្រមាណ, ត្រឹមតែកន្លះនៃនាឡិ ។

- ភ្នក្តហោជនបាតិ ឥ. ភាជនដីពេញដោយភោជនដែល...បរិភោគ
 ហើយដាក់កណ្តាល ។ - មាសច្ចុយ ចុំ. កាលជាទិប្រត្តិក្នុងទៅ
 កាលជាទិប្រត្តិទៅអស់កន្លះនៃខែ ។ - មាសមត្តិ គុ. ត្រឹមតែកន្លះ
 នៃខែ ។ - មាសាធិក គុ. ដីក្រែលែងដោយកន្លះនៃខែ, ដំលើស
 ដោយកន្លះនៃខែ ។ - មាស ចុំ. កន្លះ នៃខែ, កាលជាកន្លះនៃខែ ។
 - យោជនប្បមាណ គុ. មានកន្លះនៃយោជនជាប្រមាណ, មាន
 យោជនកន្លះជាប្រមាណ ។ - យោជន ឥច្ចុ. កន្លះនៃយោជន ។
 - យោជនិក គុ. មានកន្លះនៃយោជនជាប្រមាណ; វិ. យោជនស្ស
 អឌ្ឍា > អឌ្ឍយោជនំ, អឌ្ឍយោជនំ អស្ស បរិហារណំ
 > អឌ្ឍយោជនិកោ ។ ប្រកបដោយកន្លះនៃយោជន; វិ. អឌ្ឍ-
 យោជនេន និយុត្តោ > អឌ្ឍយោជនិកោ ។ - យោជនិ-
 កាទិភេទ ចុំ. ផ្សេងដោយ អាសនៈមានរាសនៈប្រកបដោយកន្លះ
 នៃយោជនជាដើម; គុ. មានមានអាសនៈប្រកបដោយកន្លះនៃយោជន
 ជាដើមជាប្រភេទ ។ - ឱល្លិក្ខិតិ គុ. (<អឌ្ឍ+ឌ+លិខ, លិខ>លិក្ខ+
 ឥ+ត) ដែល...ស្ថិតស្ថានហើយដាក់កណ្តាល, ដែលគេចើបនឹងស្ថិត
 ស្ថានបានដាក់កណ្តាល ។ - អាឡិកមត្តិ គុ. មានកន្លះនៃអាឡិកជា
 ប្រមាណ ។ - ឱឡ គុ. ទិដ្ឋដោយកន្លះ, តំរូវដោយកន្លះ (ពាក្យនេះ);
 វិ. អឌ្ឍន ចកុតោ > អឌ្ឍឌ្ឍា ។

អណ្តច្ចុយ គុ. [អណ្ត+ច្ចុយ] តូចនិងធំ, ល្អិតនិងថ្លោស, ពិចធិងច្រើន ។
 អណ្តមត្តិ គុ. [អណ្ត+មត្ត] មានប្រមាណដ៏តូច ។

អណ្ត ចុំ., ឥច្ចុ. [អប > អណ្ត+ម] ធម្មជាតិជាទីកើតនៃសត្វ (ពង); វិ.
 អបន្តិ ឧប្បន្តិ ឯភ្នាក់ > អណ្ត ។
 អណ្តវកុច្ឆិ ឥ. [អណ្តវ+កុច្ឆិ] ផ្ទៃនៃសមុទ្រ, ផ្ទៃនៃទន្លេ, ផ្ទៃនៃទឹក ។
 អតជ្ជិត្តា អ. [ន+តជ្ជ+ត+ត្តា] មិនតំរាមហើយ, មិនគំរាមហើយ, មិនគ្រហឹម
 ហើយ ។
 អតន្តិត គុ. [ន+តន្ត+ត+ត] មិនខ្ជិលហើយ, មិនក្រេចក្រាញហើយ, មិន
 ចម្រុះចៀត ។
 អតិ ឧ.ស. ក្រែលែង, ក្រែពេក, ច្រើន, កន្លង, លើស, ពេក, ណាស់ ។
 - ឱទិក ឥច្ចុ. ទឹកក្រែលែង (ទឹកច្រើន) ។ - ឱស្ស គុ. (កាល)
 មានព្រះអាទិត្យក្នុងខាងលើក្រែពេក (ថ្ងៃត្រង់); វិ. អភិឧទ្ទំ សូរោ
 យស្មី សោ > អភិឧស្សរោ ។ - កិលមេយ្យ គ. គប្បីលំបាក
 ក្រែពេក, គប្បីឆ្ងាយបាត់ក្រែពេក ។ - ក្តិន្តកាល ចុំ. កាលនៃ...
 ឈានកន្លងហើយ, កាលដែលកន្លងទៅហើយ ។ - ក្តិន្តមត្តិ គុ.
 ត្រាន់តែឈានកន្លងហើយ ។ - ក្តិន្តមាណុសិក គុ. មានសោតធាតុ
 ជាបស់នៃមនុស្សឈានកន្លងហើយ (ដែលកន្លងហើយនូវសោតធាតុ
 ជាបស់នៃមនុស្ស); វិ. មនុស្សស្ស សន្តកា > មាណុសិកា
 (សោតធាតុ), អភិក្កន្តា មាណុសិកា អស្សាភិ >
 អភិក្កន្តាមាណុសិកោ ។ - ក្តិន្តវិយ គុ. ដែលមានវ័យកន្លងហើយ;
 វិ. អភិក្កន្តា ចយោ អស្សាភិ > អភិក្កន្តចយោ ។ - ក្តិន្ត
 គុ. (<អតិ+កម+ត) ឈានកន្លងហើយ, កន្លងបង់ហើយ ។ - ក្តិមន្ត

គុ. (<អតិ+កម+អន្ត) កាលឈានកន្លង។ ក្តីមិន ឧត្ត. (<អតិ+កម+យ) ការឈានកន្លង, កិ.ឈានកន្លង។ ក្តីមី ចុំ. កិ.ឈានកន្លង;
វិ. អភិក្កមលំ > អភិក្កមោ ។ កិក្ខុល គុ. ដែលរិះរើរូសក្រៃពេក, អាក្រក់ក្រៃពេក, កាចក្រៃពេក ។ ខីណា គុ. (អតិ+ខិ+ត, ត> ឡណ) ដែលអស់ហើយក្រៃពេក ។ គីម្ហី គុ. ដែលច្រៅពេក, ច្រៅណាស់ ។ គីរុក គុ. ដែលធ្ងន់ក្រៃពេក ។ ចណ្ណ គុ. ដែលកាចក្រៃពេក, សាហាវក្រៃពេក ។ ចរិត្វា អ. ប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ ។ ចារិនី ឆ. (<អតិ+ចរ+ណិ+និ) អ្នកប្រព្រឹត្តកន្លង (ស្ត្រីប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្ត); **វិ. អភិចរភិ > អភិចរនិ** ។ ចារិនីភាវ ចុំ. ភាវនៃស្ត្រីជាអ្នកប្រព្រឹត្តកន្លង ។ ចារី ចុំ. (<អតិ+ចរ+ណ) ការប្រព្រឹត្តកន្លង; **វិ. អភិចរណំ > អភិចារោ** ។ ចិរាយន្ត គុ. (<អតិ+ចិរ+អាយ+អន្ត) កាលប្រព្រឹត្តយូរពេក ។ ច្រី អ. (<អតិ+ត+ត្វា, ត្វា>រត្វ, លុប វ) កន្លងហើយ, ប្រព្រឹត្តកន្លង ។ ច្រីមី គិ. (<អតិ+ឥស+យ+ថ.ប.) ចូរព្រាថ្នាកន្លង (ចូរព្រោសសត្វទៅខាងមុខ, សូមនិមន្តព្រោសសត្វទៅខាងមុខទៅ) ។ តិរុណា គុ. ក្មេងពេក, នៅក្មេងណាស់, នៅកំឡោះពេក, ខ្ចីក្រៃពេក ។ ទិហវ គុ. ក្មេងពេក, នៅកំឡោះត្រឡាំង។ ទិឡ្ហ គុ. ចាំណាស់, ចាំក្រៃពេក, ខ្លាំងណាស់ ។ ទិយ គុ. វែងណាស់, វែងពេក ។ ទិក្ខុវ ឧត្ត. អំពើដែលចុក្កុយធ្វើបានដោយកម្រណាស់ ។ ទិក្ខុ គុ. ដែលលំបាកពេក ។ ទិក្ខុតិភាវ ចុំ. ភាវនៃ...ជាអ្នកដល់ហើយនូវសេចក្តី

លំបាកក្រៃពេក, ភាវនៃ...ជាអ្នកខុសត្រៃពេក។ ទុល្លភប្បតិដ្ឋិ-
ពា ឆ. ភាវនៃ...ជាអ្នកមានចិត្តដឹងគឺ...តប្បិបានដោយកម្រក្រៃពេក ។ ទ្រូ គុ. ដែលឆ្ងាយក្រៃពេក ។ ដោនចារី ចុំ. អ្នកមានកិ. ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវប្រាថ្នាឈ្លោះដោះជាប្រក្រតី (ដោន<តុ+យុ= ប្រាថ្នាជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស)។ នីចរិ គុ. ដែលទាបក្រៃពេក ។ ប្បណីត គុ. ដ៏ប្រណីតក្រៃពេក, ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ក្រៃពេក, ដ៏ឧត្តមក្រៃពេក ។ បណ្ឌិត ឆ. ភាវនៃ...ជាបណ្ឌិតក្រៃពេក, ជាបណ្ឌិតប្រសើរ ។ បណ្ឌិតមាសិតា ឆ. ភាវនៃខ្លួនជាអ្នកមានមានៈថាមព្វជាបណ្ឌិតក្រៃពេក; **វិ. អភិបណ្ឌិតោ អហំ ភិកមាទោ > អភិបណ្ឌិតមាទោ, អភិបណ្ឌិតមាទោ យស្ស អភិភិ > អភិបណ្ឌិតមាទិ, ភស្ស ភារោ > អភិ. បណ្ឌិតមាទិកា** ។ បរិច្ចាតិ ចុំ. (<អតិ+បរិ+ចេ+ណ) ការបរិច្ចាតក្រៃពេក, ការលះស្រឡះក្រៃពេក ។ បរិក្ខុក គុ. (<អតិ+បរិក្ខុ+ក) មានប្រមាណតិចក្រៃពេក; **វិ. អភិបរិក្ខុំ បរិមាលំ អស្សាភិ > អភិបរិក្ខុកំ** ។ បិយ គុ. ជាទីស្រឡាញ់ក្រៃពេក; **វិ. អភិប្បិយេភិ គន្ធិ > អភិប្បិយោ** ។ ផិរុល គុ. ដែលអាក្រក់ក្រៃពេក ។ ពហិណេយ្យដ្ឋកបោល គុ. (<ពហល+ឱដ្ឋ+កបោល) មានព័ត៌មាននៃចម្ងរមាត់ដ៏ក្រាស់ក្រៃពេក, មានរឹមនៃចម្ងរមាត់ដ៏ក្រាស់ក្រៃពេក ។ ពហុភណ្ឌ គុ. មានភណ្ឌៈច្រើនក្រៃពេក ។ ព្រហ្ម ចុំ. ព្រហ្មដ៏ក្រៃលែង, ព្រហ្មដ៏កន្លង, ព្រហ្មដ៏ប្រសើរ ។

. ភារិយ គុ. (<ការ+ធម៌> មានមន្ទីរក្រែកពេក; វិ. អភិការោ
 យសន្យ អភិភិ> អភិការិយំ ; គួរនូវការដ៏ក្រែកលែង; វិ.
 អភិការំ អរហតិភិ> អភិការិយំ ។ . មញ្ញេយ្យ គិ. គប្បី
 មើលងាយ ។ . មន្តុរំ គុ. (<មនុ+វ>) មានទឹកយ៉ូដ៏ក្រែកលែង, មានរស
 ឆ្ងាញ់ដ៏ក្រែកលែង, មានរសភ្នែកដ៏ក្រែកលែង; វិ. អភិមន្តុ យសន្យ
 អភិភិ > អភិមន្តុរំ ។ . មាបេតិ គិ. រំមែងបំផ្លាញ, សម្លាប់ ។
 . មុខ្សំ គុ. (<មុខ+វ>) មានមាត់ក្រែកពេក, មានមាត់រឹង (និយាយ
 ច្រើន); វិ. ដូច« អភិមន្តុរ » ។ . មុខវិហិតា គ. ភារៈនៃ...ជា...មាន
 មាត់រឹងក្រែកពេក ។ . វិត្តិ គុ. (<អតិ+វិច+ត>) ដែលសូន្យ, មធ្យម, ជា
 របស់ស្រស់ ។ . រោចតិ គិ. (<រុច+អ+តិ.វ.) រុងរឿងក្រែកលែង,
 រុងរឿងកន្លង ។ . វិត្តិ គិ. (<វត>វត្ត+អ+តិ.វ.) ប្រព្រឹត្តកន្លង ។
 . វិសិ គុ. មានរំលោភក្រែកលែង ។ . វិក្យ គុ. (<វច+ណ្យ>
 ពាក្យគឺបុគ្គលគប្បីពោលកន្លង; វិ. អភិចក្កញ្ញិ > អភិចាក្យំ ។
 . វិជ្ឈ្រិ គិ. (<វិច+យ+តិ.វ.) ចាក់ផ្ទះកន្លង, ត្រាស់ដឹង ។ . វិញ្ញាវ
 ចុំ. (<វិ+ផរ+ណ>) សេចក្តីពិស្តោក្រែកពេក, មូលាយណាស់ ។ . វិភិ
 ចុំ. ការលឿនទៅក្រែកពេក, ការស្ទុះលើក្រែកពេក, កម្លាំងជាគ្រឿង
 លឿនទៅក្រែកពេក, ការប្រញាប់ប្រញាល់លោក ។ . វិវេហិ គ. វេលាកន្លង,
 ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវវេលា, ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវប្រាំង, ប្រព្រឹត្ត
 កន្លងនូវជែន ។ . សិវណ្ណិ គុ. ល្អិតក្រែកពេក, ធ្លាក់ក្រែកពេក ។
 . សិម្ពាធិ គុ. ចង្អៀតក្រែកពេក, តាន់តាប់ក្រែកពេក ។ . សិយត្តិ ចុំ.

សេចក្តីល្អក្រែកពេក; គុ. ដែលមានប្រយោជន៍ដ៏ប្រសើរ ។ . សិវិ ចុំ.
 រោគពុំរឹងណាអង្សស្ទុះទៅក្រែកពេក (រោគចុះឈាម, រោគមូល); វិ.
 អភិសារភិ លោហិតន្តិ > អភិសារោ ។ . សិវិសិក គុ.
 (<អតិសាហាស+ណិក>) កម្មដែលបុគ្គលធ្វើដោយរបៀបសេចក
 (<ដោយរូសរាម់លោក, ប្រញាប់ប្រញាល់លោក, ក្លាហានលោក); វិ.
 អភិសាហាសេន ភក្កំ > អភិសាហាសិកំ ។ . សិវិនេហិ ចុំ.
 សេចក្តីស្នេហាដ៏ក្រែកលែង, សេចក្តីស្រឡាញ់លោក (<អតិ+សិនិហា+
 ណេ); វិ. អភិសិនេហានំ > អភិសិនេហោ ។ . សិវុម្មិ គុ.
 ល្អិតក្រែកពេក, សុខុមក្រែកពេក ។ . សិវុម្មិមាសិ គុ. ល្អិត មន់ក្រែកពេក,
 ដែលចំរើនដោយសេចក្តីសុខក្រែកពេក, ដែលចំរើនដោយសេចក្តី
 សុខក្រែកពេក, ជាកុមារតែងសុខក្រែកពេក (ជាវេចនៈនៃសុកុមារ) ។

អតិក្កម្ម គុ. [អតិ+កម+ត] ឈានកន្លងហើយ, កន្លងទៅហើយ ។ . មត្តិ
 គុ. ត្រាន់តែកន្លងហើយ ។

អតិក្ក គុ. [ន+តិស ឬតប+ត] មិនភ្នែកហើយ, មិនស្តាប់ស្តល់ហើយ ។

អតិក្ក គុ. [ន+តិក្ក] មិនមែនលទ្ធិដូចជាកំពង់ជាទីកន្លង, មិនមែនជាកំពង់
 (តិក្ក<តរ+ថ>); វិ. ភវន្តិ ឯភ្នាក់ > ភិក្ក, ន ភិក្ក > អភិក្ក ។

អតិចិ ចុំ. [អត>អតិ+ចិ] អ្នកចើបមកដល់, អ្នកមកដល់កាន់ផ្ទះ(ភ្ញៀវ) ។

អតិក្កិចិក្ក គុ. [អតិក្ក+ចិក្ក] មានចិត្តមិនទឹកហើយ, មានចិត្តមិនជ្រួតជ្រាប
 ហើយ (អតិក្កិ<ន+តិម+ត>); វិ. អភិក្កំ ចិក្កំ យសន្យ សោ >
 អភិក្កិចិក្កោ ។

អត្រាជ ចុំ. [អត្ត>អត្រ+ជាត, ជាត>ជ] សត្វដែលកើតអំពីខ្លួន (កូន); វិ.
អក្កនា ជាតោ > អក្កនោ ។

អត្តិ ចុំ. (អត>អត+ថ) អាការៈជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តទៅ (ទ្រព្យ, សម្បត្តិ,
សេចក្តីចំរើន, ប្រយោជន៍); វិ. អន្តិ ចចក្កន្តិ ឯកោភិ >
អក្កោ ។ (អត្តិ<អស>អត+ថ) សភាវៈកើតតាមសមត្ថរដល់ស័ក្ត
(សេចក្តី, ទោចក្តីអធិប្បាយ); វិ. សន្នាន្យចំ អសភិ ភចភិភិ
> អក្កោ ។ កាមី គុ. ដែលប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ ។ កុសល
គុ. ដែលឈ្លាសក្នុងសេចក្តី ។ ទិស្សី ចុំ. អ្នកឃើញនូវប្រយោជន៍
(តាមរបស់ព្រះពុទ្ធមួយអង្គហៅថាអត្តទស្សី) ។ ធម្មានុសាសក
ចុំ. (<ធម្ម+អនុ+សាស+ណ) អ្នកប្រៀនប្រដៅនូវអត្តនិងធម៌ ។
និស្សិតិ គុ. (<និ+សិ+ត) ដែលអាស្រ័យនូវប្រយោជន៍ ។ បិទ
នចុំ. ចេត្តាគ្រឿងសំដែងនូវសេចក្តី, បទនៃសេចក្តី ។ បុរេក្លាវតា
ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកធ្វើនូវប្រយោជន៍ក្នុងខាងមុខ (បុរេក្លាវ<បុរេ+
តា, តា>ខារ+ណ) ។ ភិញ្ញានិកិ គុ. (<ភញ្ញ+យុ+ភ.ស.) ដែល
បំបាត់នូវប្រយោជន៍ ។ ធម្មបនិស្សិតិ គុ. (<អត្តធម្ម+ឧប+និ+
សិ+ត) ចូលទៅអាស្រ័យហើយនូវអត្តនិងធម៌, គឺអត្តនិងធម៌ចូលទៅ
អាស្រ័យហើយ ។ វិសី ចុំ. អំណាចនៃប្រយោជន៍, រំនៃសេចក្តី ។
វិញ្ញាបនី ឥ. វាចាជាហេតុផ្សំបុគ្គលឱ្យដឹងច្បាស់នូវសេចក្តី ។
សាធិក ចុំ. អ្នកញ៉ាំងប្រយោជន៍ឱ្យលម្អៀត, អ្នកសម្រេចនូវប្រ-

យោជន៍ (<សាធិ(១)+ណ); វិ. អត្តំ សាធិភិភិ > អក្កសាធិ.
កោ ។

អក្កានត្ត ចុំ. [អត្ត+អនត្ត] ប្រយោជន៍និងមិនមែនជាប្រយោជន៍, សេចក្តី
ចម្រើននិងសេចក្តីវិនាស ។ ជានិសិកិ ចុំ. អ្នកដឹងនូវប្រយោជន៍និង
មិនមែនជាប្រយោជន៍ (ជានិសិកិ<ញា>ជា+យុ, យុ>អាននក) ។

អក្កង្គមិទិ គុ. [អត្តំ+ឥម+ឥ+ត] ដែលដល់ហើយនូវកិ.តាំងនៅពីរពាល,
អស្តង្គត; (អត្តិ<ន+ថ+អ) ។ កាវិ ចុំ. កាលនៃព្រះអាទិត្យដល់
ហើយនូវកិ.តាំងនៅមិនបាន, កាលនៃព្រះអាទិត្យអស្តង្គតហើយ ។

អក្កង្គមិទិ ភិ. [អត្តំ+ឥម+អ, អ>ឯ+ភិ.រ] រមែងដល់នូវកិ.តាំងនៅមិនបាន,
រមែងដល់នូវកិ.សាបសូន្យ ។

អក្កត គុ. [អា+ឥ+ត] ដែល...ក្រាលហើយ, ណាហើយ, ត្រដាងហើយ,
តម្រៀបហើយ ។ ផលិកិ នចុំ. ផែនក្តារ ឬបន្ទះក្តារដែល...ក្រាល
ហើយ; វិ. អក្កវិយភ្នាភិ > អក្កកោ ។

អក្ករណ នចុំ. [អា+ឥ+យុ] វត្ថុសម្រាប់ក្រាល (កម្រាល); វិ. អក្កភិ
ឯកោភិ > អក្ករណំ ។ ទិជាទិក្រាល; វិ. អក្កភិ ឯភ្នាភិ
> អក្ករណំ ។ កិ.ក្រាល; វិ. អក្កវិយភេភិ > អក្ករណំ ។
ដ្ឋាន នចុំ. ទិជាទិក្រាល ។ បារុណានិសីទិន នចុំ. វត្ថុសម្រាប់
ក្រាលនិងសម្រាប់ដណ្តប់និងសម្រាប់អង្គុយ (កម្រាលនិងផ្ទុយនិង
សំពត់និសីទនៈ) ។

(១) សាធិ+ណ ក៏បាន ។

- អត្ថវន្តិ** កិ. [អា+វេ+អ+វន្តិ.វ.] ក្រាល, លាត, លា, ត្រដាង ។
- អត្ថវសិ** កិ. [អា+វេ+អ+សិ.វ.] ក្រាល, ... ។
- អត្ថរាបេត្វា** អ. [អា+វេ+ណាចេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យក្រាលហើយ, ... ។
- អត្ថវិត្វា** អ. [អា+វេ+ស.អា.+ត្វា] ក្រាលហើយ... ។
- អត្ថវិត្តកាម** គុ. [អត្ថវិត្ត+កាម] អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីក្រាល, ចង់ដើម្បីក្រាល, មានប្រាថ្នាដើម្បីក្រាល ។
- អត្ថវណ្ណនា** ឥ. [អត្ថ+វណ្ណ+យុ+អា.ឥ.] កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវសេចក្តី; វិ. **អត្ថំ ចណ្ណកិ ឯកាយាភិ > អត្ថចណ្ណនា** ។
- អត្ថិក** គុ. [អត្ថ+លិក] មានប្រយោជន៍, មានសេចក្តីត្រូវការ; វិ. **អក្កោយស្ស អត្ថិកិ > អត្ថិកោ** ។ ប្រកបដោយប្រយោជន៍; វិ. **អក្កេន និយុក្កោ > អត្ថិកោ** ។
- អត្ថិ** កិ. [អស+អ+តិ, តិ>ត្ថិ] រមែងមាន, រមែងជា... ។ . ភាវំ ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...មាននៅ ។ . ភាវំ ចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មាន ។ . ភាវំកាល ចុំ. កាលនៃភាវៈនៃ...ជា...មាននៅ, កាលគឺភាវៈនៃ...ជា...មាននៅ ។
- អត្ថប្បត្តិ** ឥ. [អត្ថ+ប្បត្តិ] កិ.កើតឡើងនៃសេចក្តី, ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃសេចក្តី (ឱប្បត្តិ<ឧ+បទ+តិ); វិ. **អត្ថស្ស ឧប្បត្តិ > អត្ថប្បត្តិ** ។
- អថ** និ. (ប្រាប់កាល)=គ្រានោះ, សំដាប់នោះ, ក្នុងកាលនោះ ។ និ.(ប្រាប់សេចក្តីដ៏ឆ្ងាញ់ ឬស្មាន)=បើ, បើជា, ... ។

- អថាវត្ថុ** ចុំ. [អថាវ+វត្ថុ] សេចក្តីថាមិនទាំមួន, -មិនបិតបេវ ។
- អថោ** និ. មួយទៀត, មួយវិញទៀត, ម្យ៉ាងទៀត... ។
- អថណ្ណ** គុ. [ន+អថណ្ណ] មានអាជ្ញាមិនមាន, មិនមានអាជ្ញា; វិ. **នក្ខិ ធនេន្ទា អស្សាភិ > អថណ្ណា** ។
- អថលិទ្ធិ** គុ. [ន+អថលិទ្ធិ] មិនមែនអ្នកដល់នូវភាពនៃខ្លួនជាបុគ្គលទុគ៌ិត, មិនមែនអ្នកកំសត់, មិនមែនអ្នកចាស់ត្រ (ទលិទ្ធិ<ទល+ឥទ្ធិ); វិ. **ធនេន្ទា ទុក្ខកភាវំ ភច្ឆកិកិ > ធនេន្ទា, ន ធនេន្ទា > អថលិទ្ធិ** ។
- អថស្សន** នចុំ. [ន+អថស្ស+យុ] ទីជាមីមិនឃើញ, កិ.មិនឃើញ, កិ.មិនសម្តែង, កិ.មិនបង្ហាញ ។
- អថហានកាល** ចុំ. [អថហាន+កាល] កាលនៃកិ.មិនអេះ, កាលជាមីមិនអេះ ។
- អថាតុកាម** គុ. [អថាតុ+កាម ចួន+អថាតុកាម] ជាអ្នកចង់ដើម្បីមិនឱ្យ, មិនចង់ដើម្បីឱ្យ ។
- អថានសិល** គុ. [អថាន+សិល] មានកិ.មិនឱ្យជាប្រក្រតិ; វិ. **អថានំ សិលមស្សាភិ > អថានសិលោ** ។
- អថិដ្ឋ** គុ. [ន+អថិស+ត] គឺ...មិនឃើញហើយ ។ . ធម្ម គុ. មានធម៌គឺ...មិនឃើញហើយ ។ . បុព្វកិ គុ. អ្នកគឺ...មិនធ្លាប់ឃើញហើយ ។ . បុព្វមរណិ គុ. មានសេចក្តីស្លាប់គឺ...មិនធ្លាប់ឃើញហើយ ។ . បុព្វសហាយកិ ចុំ. ជាសំឡាញ់គឺ... មិនឃើញហើយក្នុងកាល

មុន, ជាសំឡាញ់គឺ...មិនធ្លាប់ឃើញហើយក្នុងកាលមុន ។ . សិវ្វិ គុ.
មានសច្ចៈមិនទាន់ឃើញហើយ ។

អមិញ្ច គុ. [ន+មិច+ត] មិនក្តៅហើយ, មិនរុងរឿងហើយ ។

អមិន្ទិក គុ. [ន+មា+ត, ត>ឥន្ទ+ក.ស.] (វត្ថុ) ដែលគេមិនឱ្យហើយ ។

អមិន្ទ គុ. [ន+មា+ត] ដែល...មិនឱ្យហើយ ។ . រាវ ចុំ. ភាវៈនៃ...ជា...
គឺ...មិនឱ្យហើយ ។

អមិស្សមាន្រូប គុ. [អមិស្សមាន្រូប] មានរូបគឺច្បុកកាលមិនឃើញ, មាន
រូបកាលមិនប្រាកដ; វិ. អមិស្សទាន់ រួច យស្ស សោ>
អមិស្សមាន្រូប ។

អមុដ្ឋិ គុ. [ន+មុស+ត] គឺ...មិនប្រមូលហើយ, គឺមោសមិនប្រមូលហើយ ។

អមុស្សន្តិ គុ. [ន+មុស+អន្ត] កាលមិនប្រមូល ។

អមេន្ត គុ. [ន+មា+អន្ត] កាលមិនឱ្យ ។

អមេណេន្តិ គុ. [ន+មិស+ណេ+អន្ត] កាលមិនសំដែង ។

អម្ពស័ ភិ. [អ+មិស+អ+អា.ហិ.(១)] បានឃើញហើយ ។

អម្ពសា ភិ. [អ+មិស+អ+អា.ហិ.] បានឃើញហើយ ។

អម្ពក្ខ ភិ. [អ+មិស, មិស>មក្ខ+អ+អា.ហិ.(២)] បានឃើញហើយ ។

អម្ពកិ ភិ. [អ+មិស, មិស>មក្ខ+អ+ក្ខ.អដ្ឋ.] បានឃើញហើយ ។

(១) (២) អា.ហិ>អ ។

អម្ពពន្ធន ឧប្ប. [អម្ព+ពន្ធន] វត្ថុជាគ្រឿងចងគំនោះ, ចំណងគំនោះ (អម្ព<
អម+មុ=វត្ថុសម្រាប់រងនូវទុក្ខនៃជន (ខ្លោះ); វិ. ទុក្ខំ អនកិ
អនុភវកិ ឯកេនាភិ > អនុ; ពន្ធកិ ឯកេនាភិ > ពន្ធនំ.
អនុ ឯច ពន្ធនំ > អនុពន្ធនំ ។

អម្ពក្ខ គុ. [អម្ព+គម+ក្ខ] អ្នកដើរក្នុងផ្លូវឆ្ងាយ ឬអ្នកទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ
(អ្នកដំណើរ); វិ. អន្ធនិ មត្តេ ភច្ចកិភិ > អន្ធក, អន្ធនំ
ភច្ចកិភិ ថា > អន្ធក ។ . រាវ ចុំ. ភាវៈនៃ...អ្នកដើរទៅកាន់ផ្លូវ
ឆ្ងាយ (ផ្លូវវែង, កាលវែង) ។

អម្ពា និ. ពិត, ដោយពិត, ដោយដាច់ខាត ។ ន., ចុំ. ផ្លូវ ឬផ្លូវឆ្ងាយ ។

អម្ពានគមនិ ឧប្ប. [អម្ពាន+គម+យ្យ] កិ. ឬដំណើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ។

អម្ពិក ចុំ. [អម្ព ឬ អម្ពាន+ណិក] អ្នកដើរទៅកាន់ផ្លូវ (អ្នកដំណើរ); វិ.
អន្ធនំ មត្តេ ភច្ចកិភិ > អន្ធកោ ។ . មនុស្ស ចុំ. មនុស្សអ្នកដើរ
ទៅកាន់ផ្លូវ, មនុស្សអ្នកដំណើរ ។

អធម្មតេជំ ចុំ. [អធម្ម+តេជ] តេជៈនៃច្បុកកាលអ្នកមានធម៌មិនមាន, តេជៈនៃ
មោសមិនមែនជាធម៌ ។

អធម្មិក គុ. [ន+ធម្ម+ណិក] អ្នកមិនប្រព្រឹត្តតាមធម៌; វិ. ន ចេន
ចកិភិ > អធម្មិកោ (១); អ្នកមិនតាំងនៅក្នុងធម៌; វិ. ន ចេន
កិដ្ឋកិភិ > អធម្មិកោ (១); អ្នកមិនប្រកបដោយធម៌; វិ. ន

(១) ចងវិន្តហៈជាបទឆ្លងសិទ្ធិ ហើយសិទ្ធិចងជាបទសមាសមួយលើកឲ្យត្រូវជាង ។

ធម្មេន និយុក្កោ>អធម្មិកោ (១) ។ . ភាវំ ចុំ. ភាវនៃបុគ្គល
អ្នក... ។ . រាជំ ចុំ. ស្តេចមិនប្រកបដោយធម៌ ។

អធម្មំ គុ. [ន+ធម្ម] មិនមែនជាធម៌, មិនមានធម៌ ។

អធិកិត្តវ គុ. [អធិក+តវ] ដំលើសជាង, ដ៏ក្រៃលែងជាង ។

អធិករណំ ឆុំ. [អធិ+ករ+យុ] ទោសជាតជាគ្រឿងធ្វើក្រៃលែង ឬក៏
ធ្វើដ៏ក្រៃលែង (អធិករណ៍, ជំលោះ); វិ. អធិករោភិ ឯកេនាភិ
> អធិករណំ, អធិកំ ចា ភរណំ > អធិករណំ ។ . ប្បសុត្តិ
គុ. អ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងអធិករណ៍ ។ . វិសេសមនាទិក គុ. មានកិ. ចូល
ទៅរងរបៀបនៃអធិករណ៍ជាដើម, មានកិ. ញ៉ាំងអធិករណ៍ឱ្យចូលទៅ
រំងាប់ជាដើម ។

អធិការ ចុំ. [អធិ+ករ+ណ] ក៏. ធ្វើក្រៃលែង; វិ. ភរណំ>ភារោ,
អធិកោ ភារោ>អធិភារោ, អធិករណំ ចា>អធិភារោ ។
គុណភិ ឬគុណតប្បិធ្វើក្រៃលែង; វិ. អធិភារកញ្ជាភិ >
អធិភារោ ។ គុណវិសេសជាគ្រឿងធ្វើក្រៃលែង; វិ. អធិករោភិ
ឯកេនាភិ> អធិភារោ (អធិការ, សេចក្តីកសាង) ។

អធិកប្បតិ កិ. [អធិ+គម, ម>ច+អ+គិ.វ.] រមែងបាន, លុះ, ត្រាស់ដឹង ។

អធិគត គុ. [អធិ+គម+ត] គឺ...បានហើយ, .លុះហើយ, .ត្រាស់ដឹងហើយ។
. វិសេស គុ. មានគុណវិសេសបានហើយ ។

(១) ចងវិគ្គហៈជាមនុស្សសិរិយ ហើយសីមាចងជាមនុស្សសម្បជនិកទៀតគួរជាង ។

អធិកម ចុំ. [អធិ+គម+អ] ក៏. ដល់ក្រៃលែង, បាន, លុះ, ត្រាស់ដឹង ។
. ឱបាយ ចុំ. ឱបាយជាគ្រឿងបាន... ។

អធិទិត្ត ឆុំ. [អធិ+ទិត្ត] ទិត្តដ៏ក្រៃលែង, ធម៌អាស្រ័យនូវទិត្តហើយប្រព្រឹត្ត
ទៅ, គុណជាតដែលប្រព្រឹត្តទៅអាស្រ័យនូវសមាធិ ។

អធិចេតស គុ. [អធិចេត+ស] មានទិត្តដ៏ក្រៃលែង; វិ. អធិកំ ចេតំ >
អធិចេតំ, អធិចេតំ ឯកស្ស អភិភិ > អធិចេកសោ ។

អធិដ្ឋាន ឆុំ. [អធិ+ថា+យុ] គុណជាតជាគ្រឿងតាំងទុកនូវទិត្តក្នុងអារម្មណ៍
(សេចក្តីតាំងទិត្ត, អធិដ្ឋាន); វិ. អធិដ្ឋាភិ (១) ឯកេន អារម្មណោ
ចិត្តន្តិ > អធិដ្ឋានំ ។

អធិដ្ឋាយ អ. [អធិ+ថា+ដ្ឋា, ដ្ឋា>យ] អធិដ្ឋានហើយ, តាំងទិត្តហើយ ។

អធិដ្ឋិត គុ. [អធិ+ថា, ថា>ដ្ឋិត] គឺ...អធិដ្ឋានហើយ ។

អធិប្បញ្ញា ឆ. [អធិ + បញ្ញា] បញ្ញាដ៏ក្រៃលែង, គុណជាតអាស្រ័យនូវបញ្ញា
ហើយប្រព្រឹត្តទៅ, គុណជាតដែលប្រព្រឹត្តទៅអាស្រ័យនូវបញ្ញា ។

អធិបតិវស ចុំ. [អធិបតិ+វស] អំណាចនៃ...ជាអធិបតី, .ជាធំក្រៃលែង ។

អធិបន្ត គុ. [អធិ+បច+ត, ត>អន្ត] គឺ...ត្របសង្កត់ហើយ ។

អធិប្បេត គុ. [អធិ+ប+ព+ត] គឺ...អធិប្បាយហើយ, .ប្រាថ្នាហើយ, .សំដៅ
ហើយ, .ចំណងហើយ; វិ. អធិប្បយិក្ក ឥច្ឆិយិក្កាភិ >
អធិប្បេកោ ។

(១) អធិដ្ឋាភិ ក៏បាន ។

អធិមត្ត គុ. [អធិ+មត្ត] មានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង, មាត្រាចាំក្រៃលែង ។
សិរីនេហិ ប៉ុ. សេចក្តីស្រឡាញ់មានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង ។

អធិមាតិក គុ. [អធិមាន+លិក] អ្នកមានមានដ៏ក្រៃលែង, អ្នកមានសេចក្តី
ប្រកាន់ដ៏ក្រៃលែង; វិ. **អធិមាលោ យស្ស អភិកិ > អធិមា-
និកោ** ។

អធិមុច្ឆិ កិ. [អធិ+មុច+យ+ឡ.អជ.] រួចស្រឡះហើយ, មុច្ឆូលហើយ,
ជ្រែកចូលហើយ ។

អធិមុញ្ជិត្វា អ. [អធិ+មុច+និ.អា+ន.អា+ត្វា] ផុតស្រឡះហើយ, ជ្រែកចូល
ហើយ ។

អធិមុត្ត គុ. [អធិ+មុច+ត] ផុតស្រឡះហើយ, ជឿសិនហើយ, បង្ហោនចិត្ត
ទៅហើយ ។

អធិយស្ស កិ. [អធិ+យ, ឥ>យ+អ+ស្ស.ច.] ចូររៀន, ចូរសិល្បៈ ។

អធិរាជ ប៉ុ. [អធិ+រាជ] ស្តេចក្រៃលែង, ស្តេចជាធំ; វិ. **អធិកោ រាជា
> អធិរាជា** ។

អធិវចន នប៉ុ. [អធិ+វច+យ] ពាក្យជាគ្រឿងពោលកំណត់ (ឈ្មោះ) ។ ម្យ៉ាង
ទៀត សំឡេងជាគ្រឿងដែលផនធ្វើនូវការកំណត់ហើយពោល
(ឈ្មោះ); វិ. **ការរណំ អធិការំ ភក្ខា ចុច្ចកិ អក្ខោ ឯកេន
សន្នេនាភិ > អធិវចនំ** ។

អធិវត្ថ គុ. [អធិ+វស+ត] ដែលនៅអាស្រ័យហើយ, នៅសង្កត់ហើយ ។

អធិវស មប៉ុ. [អធិ+វស+លោ+យ] កិ. ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់, ការទទួល
និមន្ត, ការទទួលពាក្យ, សេចក្តីអត់សង្កត់ ។

អធិវសយ័ស្ម កិ. [អធិ+វស+ណយ+ខំ អជ.] ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់
ហើយ, ទទួលហើយ, ទទួលពាក្យហើយ, ទទួលនិមន្តហើយ ។

អធិវសិត គុ. [អធិ+វស+លោ+ន.អា+ន] គឺ...ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់
ហើយ, .អត់សង្កត់ហើយ, .ទទួលហើយ, ... ។

អធិវសេត្វា អ. [អធិ+វស+លោ+ត្វា] ញ៉ាំងពាក្យឱ្យនៅសង្កត់ហើយ, អត់
សង្កត់ហើយ, ទទួលហើយ, ... ។

អធិវត្ថ គុ. [អធិ+វស+ត, អនៃវ>ឧ] ដែលនៅអាស្រ័យហើយ, ទទួល
ហើយ ។

អធិសេស្សតិ កិ. [អធិ+សិ+អ+ស្សតិ.ភ.] នឹងដេកសង្កត់, នឹងដេកផ្ទាល់ ។

អធិនាគតិ គុ. [អធិនា+អាគត] ដែលមកហើយក្នុងកាលឥឡូវនេះ, ដែលមក
ហើយមិនយូរ, ដែលទើបនឹងមកក្នុងកាលអម្បាញ់មិញ ។

អធិវ ឡ. [ន+ធិវ] មិនទៀង, មិនមែនជាថ្មី ។ . **សីល** គុ. មានសីលមិន
ទៀងទាត់ ។

អធិរាភិ គុ. [អធិ+ភាគ] មានចំណែកក្នុងខាងក្រោម; ប៉ុ. ប្រទេសជា
ចំណែកក្នុងខាងក្រោម ។

អធិមុខ គុ. [អធិ+មុខ] មានមុខក្នុងខាងក្រោម, មានមុខចុះក្រោម, ខាង
ក្រោមនៃមុខ; វិ. **មុខស្ស អធិរា > អធិមុខំ** ។

នៃខ្លួន, (មានចិត្តអាក្រក់) ។ លក្ខណ៍ នប៉ុ. អនត្តលក្ខណ, ធម្មជាតិ
ជាគ្រឿងកំណត់ជាវិធមិទាំងឡាយមិនមែនជារបស់នៃខ្លួន, ធម្មជាតិ
ជាគ្រឿងកំណត់ជាមិនមែនជារបស់នៃខ្លួន ។

អនត្តិ គុ. [ន+អត្ថ] មិនមែនជាប្រយោជន៍, មិនមែនជាសេចក្តីចម្រើន,
កម្មមានប្រយោជន៍មិនមាន ។ **កិរិមី** គុ. (<កម+ណ) អ្នកប្រាថ្នានូវ
កម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍; វិ. **អនត្តំ ភារេភិភិ** > **អនត្ត-**
ភារេហ ។ **កិរិកិ** ចុ., នប៉ុ. (<ករ+ណ) អ្នកធ្វើនូវកម្មមិនមែនជា
ប្រយោជន៍; វិ. **អនត្តំ ភារេភិភិ** > **អនត្តភារេហ** ។

អនត្តង្គតិ គុ. [ន+អត្តង្គត] មិនទាន់អស្តង្គតហើយ, មិនទាន់ដល់ហើយនូវកិ,
តាំងនៅមិនបាន; (ន+អត្ត្នំ>អនត្ត្នំ+តម+ត) ។

អនត្តង្គមិទិ គុ. [ន+អត្តង្គមិទ] ប្រែដូច «អនត្តង្គតិ» ។

អនត្តនិស្សិទិ គុ. [អនត្ត+និស្សិទ] អាស្រ័យហើយនូវកម្មមិនមែនជា
ប្រយោជន៍, គឺកម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍អាស្រ័យហើយ ។

អនត្តបទសញ្ញិទិ គុ. [អនត្តបទ+សញ្ញិទ] ប្រកបហើយដោយបទមិនមែនជា
ប្រយោជន៍ ឬមិនមានប្រយោជន៍, ប្រកបហើយដោយបទមិនមែន
ជាគ្រឿងសំដែងនូវកម្មមិនមែនជាប្រយោជន៍; (សញ្ញិទិ <សំ+
ញិ+ទិ) ។

អនត្តិកិ គុ. [ន+អត្តិក] អ្នកមិនមានសេចក្តីត្រូវការ; វិ. **អក្កោ យស្ស**
អត្តិកិ > **អត្តិកោ**, **ន អត្តិកោ** > **អនត្តិកោ** ។ **ភារី** ចុ.
ភារៈនៃ...ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីត្រូវការ ។

អនន្តិយ គុ. [ន+អនន្តិយ] មិនគួរដល់កាលដ៏យូរអង្វែង, មិនមែនជាហេតុ
ជាចិតាំងនៃកាលដ៏យូរអង្វែង, មិនគួរដល់សេចក្តីមាំមួន ។ **ភិ ៧**.
ភារៈនៃកាយជារបស់មិនគួរដល់កាលដ៏យូរអង្វែង, ភារៈនៃកាយជា
របស់មិនគួរដល់សេចក្តីមាំមួន ។

អនន្តរិក គុ. [ន+អនន្តរិក] មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសម្បុរថ្ងៃ; មិនសមគួរ,
មិនត្រូវបែប ។

អនន្តញ្ញាត គុ. [ន+អនុ+ញ្ញា+ត] គឺ...មិនអនុញ្ញាតហើយ, មិនយល់តាម
ហើយ ។ **កាល** ចុ. កាលនៃ...គឺ...មិនអនុញ្ញាតហើយ ឬមិនទាន់
អនុញ្ញាតហើយ ។

អនន្តរូប គុ. [ន+អនុ>អននុ+រូប] មានសភាពមិនសមគួរ (មិនត្រូវបែប, មិន
ត្រូវទំនង); វិ. **ន អនុ** > **អននុ**, **អននុ រូបំ យស្ស កំ** >
អនន្តរូបំ ។

អននុវដ្ឋ គុ. [ន+អនុវដ្ឋ] មិនមានទោសពីបុគ្គលគប្បីវៀរតាម, មិនមាន
ទោសពីបុគ្គលគប្បីវៀររឿយៗ; វិ. **អនុច ខ្មៅភោគិ** >
អនុចខ្មៅ, **នក្កិ អនុចខ្មៅ ឯកស្សាភិ** > **អនុចខ្មៅ** ។

អននុស្សរិទ្ធា អ. [ន+អនុ+សរ+វ+ន.អ. +ទ្វា] មិនរឭកតាមហើយ, មិនរឭក
រឿយៗហើយ, មិនមើលឃើញហើយ ។

អនន្ទាហតចេតស គុ. [អនន្ទាហត+ចេតស] មានចិត្តគឺទោសមិនតាម
កំចាត់ចង់ហើយ, មានចិត្តគឺទោសមិនតាមបៀតបៀនហើយ, មាន
ចិត្តគឺទោសមិនខ្លាំងខ្លប់រឿយៗហើយ, មានចិត្តគឺទោសបៀតបៀន

ទូទៅរឿយៗមិនមាន (អនន្តាហិត<ន+អនុ+អ+ហន+ត) ។

អនន្តគោចរ គុ. [អនន្ត+គោចរ] មាននិរន្តរ៍មិនមានទីចំផុតជាអរម្មណ៍ ឬ
គោតម (គោតម=អរម្មណ៍ជាទីចរនៅ ឬជាទីត្រេចទៅនៃឥន្ទ្រិយ៍); វិ.
អនន្តំ និរន្តរំ គោចរំ យស្ស កំ > អនន្តគោចរំ ។

អនន្តរ គុ. [ន+អន្តរ] មានចន្លោះមិនមាន (ជាលំដាប់បន្តាច់) ។ . គិណ្ឌ ចុំ.
បន្តប់ ឬល្បែងរាវរំដាប់ ។ . ភាថា ឆ. ភាថាជាលំដាប់ ។ . គ្រូហិ-
វាសី ចុំ. អ្នកនៅក្នុងផ្ទះជាលំដាប់ ។ . អត្តភាវ ចុំ. អត្តភាពជា
លំដាប់ ។ . អាសិនី នចុំ. អាសនៈមានចន្លោះមិនមាន, អាសនៈជា
លំដាប់ ។

អនន្ត គុ. [ន+អន្ត] មិនមែនជាបុគ្គលដ៏ត, មិនមែនជាបុគ្គលខ្លាត់
(អន្តិ<អន្ត+អ); វិ. **អនន្តិកិ > អន្លោ, ន អន្លោ > អនន្លោ ។**

អនបតន្តា អ. [ន+អប+តម+ត្វ] មិនទៅប្រាសហើយ, មិនទេចចេញ
ហើយ។

អនបន្តិតតា ឆ. [អនបន្តិត+តា] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...មិននាំប្រាសហើយ
ឬមិននាំចេញហើយ (<ន+អប+និ+ត); វិ. **ន អបនិយិត្តិកិ >**
អនបនិកោ កស្ស ភាថោ > អនបនិកកា ។

អនបលោកិតិ គុ. [ន+អប+លោក ឬលុត+ល.អា.+ត] គឺ...មិនលាហើយ,
...មិនប្រាប់ហើយ ។

អនបេក្ខ គុ. [ន+អបេក្ខ] អ្នកមិនមានសេចក្តីសម្លឹង, អ្នកមិនមានសេចក្តី

ប្រឈើយកឆ្លើយ, អ្នកមិនមានសេចក្តីអាច្រោះអាស័យ, អ្នកមិនមាន
សេចក្តីពិនិត្យ ។ (អិបេក្ខ<អប+ឥក្ខ+ណ); វិ. **អបេក្ខនំ >**
អបេក្ខោ, នភិ អបេក្ខោ ឯកស្សាភិ > អនបេក្ខោ ។

អមប្បក គុ. [ន+អប្ប+ក] មិនមានប្រមាណតិច, មិនតិច(ច្រើន); វិ. **អប្ប្ប**
ចិមាលំ អស្សាភិ > អប្បកំ, ន អប្បកំ > អនប្បកំ ។

អមភិជ្ឈនកសត្ត ចុំ. [អនភិជ្ឈនក+សត្ត] សត្វអ្នកមិនសម្លឹងចំពោះ ឬមិន
សម្លឹងវែង (អនភិជ្ឈនក<ន+អភិ+ឈេ+ណ្យ, ណ្យ>អនក) ។

អនភិជ្ឈ ឆ. [ន+អភិ+ឈេ+អ+អា.ឆ.] កិ.មិនសម្លឹងចំពោះ ឬមិនសម្លឹង
វែង ។ ធម្មជាតិមិនសម្លឹងវែងនូវសប្បត្តិនៃជននៃ; វិ. **បរសប្បត្តិ**
អភិជ្ឈាយភិកិ > អភិជ្ឈា, ន អភិជ្ឈា > អនភិជ្ឈា ។

អនភិនន្តិញា អ. [ម+អភិ+នន្ត+ល.អា.+ត្វ] មិនត្រេកអរចំពោះហើយ ។

អនភិភូត គុ. [ន+អភិ+ភូ+ត] គឺ...មិនគ្របសង្កត់ហើយ, មិនជិះជាន់
ហើយ ។

អនភិវត គុ. [ន+អភិ+វេ+ត] មិនត្រេកអរចំពោះហើយ, (អផ្សកហើយ);
វិ. **ន អភិវេតិ > អនភិវកោ ។** . កាល ចុំ. កាលនៃ...មិន
ត្រេកអរចំពោះហើយ ។ . ភិក្ខុ ចុំ. ភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរចំពោះហើយ
(ភិក្ខុអ្នកអផ្សកហើយ) ។

អនមតត្ត គុ. [ន+អញ្ចត>អនមត+អត្ត] មានទីចំផុតគឺបុគ្គលដឹងហើយមិន
មាន, មានទីចំផុតគឺបុគ្គលមិនដឹងហើយ, មានទីចំផុតខាងដើមគឺ
បុគ្គលមិនដឹងហើយ; វិ. **នភិ អញ្ចកោ អគ្គោ ឯកស្សាភិ >**

អនមគគ្គោ (សំសារោ) ។ ធម្មទេសនា អ. ធម្មទេសនា
ដែលមកហើយក្នុងអនមគគ្គសូត្រ ។ បរិយាយ ចុំ. សេចក្តី
បរិយាយនៃអនមគគ្គសូត្រ (បរិយាយ<បរិ+អយ, អយ>អយ+
ណ+យ.អា.); វិ. បរិយាយនំ > បរិយាយោ ។

អនមស្សនការី ចុំ. [អនមស្សន+ការ] ការៈនៃកិ.មិនបង្កោនទៅ, ការៈនៃកិ.
មិននមស្សការ, ការៈគីកិ.មិនឆ្ងាយបង្គំ ។

អនម្ពិល គុ. [ន+អម្ពិល] មានរសជ្ជៈមិនមាន, មិនមានរសជ្ជៈ (អម្ពិល<
អម្ព+ឥល) វត្ថុជាគ្រឿងជ្ជៈគឺថាជាគ្រឿងធ្វើនូវសំឡេងនៃជន (ជ្ជៈ,
សេដ្ឋ); វិ. អម្ពន្តិ សន្តិ ករោន្តិ ឯកេនាភិ > អម្ពិល,
នភិ អម្ពិលំ ឯកសន្ធាភិ > អនម្ពិលំ ។

អនម្ពិកាល ចុំ. [អនម្ពិ+កាល] កាលជាចិយ័, កាលជាចិយ័រៀបរាប់ (អនម្ពិ-
កាល ភីមាន) ។

អនយព្យសន ឆចុំ. [អនយ+ព្យសន] សេចក្តីមិនចំរើននិងសេចក្តីវិនាស,
សេចក្តីវិនាសមិនមែនជាសេចក្តីចំរើន, មុក្ខជាគ្រឿងញ៉ាំងសុខឱ្យ
វិនាសមិនមែនជាសេចក្តីចំរើន (អនិយំ<ន+អយ=មិនរំចនជា
សេចក្តីចំរើន, សេចក្តីមិនចំរើន; វិ. អយនំ ចន្ទនំ > អយោ,
ន អយោ > អនយោ; ព្យសនិ<វិ+អស+យ=មុក្ខជាគ្រឿង
ញ៉ាំងសុខឱ្យវិនាស, សេចក្តីវិនាស; វិ. សុខំ ព្យសេភិ ចិ.
នារសេភិ អនេនាភិ > ព្យសនំ) ។

អរិយ គុ. [ន+អរិយ] មិនប្រសើរ, មិនមែនជាបស់នៃព្រះអរិយៈ, មិន
មែនជាព្រះអរិយៈ ។

អលេដ្ឋវិក្ខា អ. [ន+អលំ+ករ+ស.អា+ក្ខា] មិនធ្វើឱ្យល្មមហើយ, មិនធ្វើ
ប្រដាប់ហើយ, មិនប្រដាប់ហើយ ។

អវជ្ជិតចិត្ត គុ. [អនវជ្ជិត+ចិត្ត] មានចិត្តមិនតាំងស៊ីបហើយ ឬមិនដកល់ចុះ
ហើយ, មានចិត្តមិនតាំងមាំហើយ (អនវជ្ជិត<ន+អវ+វា, អានៃ
វា>ត+ត) ។ . កាល ចុំ. កាលនៃ...មានចិត្តមិនតាំងមាំហើយ។

អវជ្ជ គុ. [ន+អវជ្ជ] មានទោសគឺបុគ្គលគប្បីរៀបរយមិនមាន, មិនមានទោស
គឺបុគ្គលគប្បីរៀបរយ (មិនមានទោស); វិ. ចេត្វកច្វេភិ > ចេត្វោ,
ចេត្វោ ឯច > អចេត្វោ (អ ពតិ និបាពោ) វិ. នភិ អចេត្វោ
ឯកសន្ធាភិ > អនចេត្វោ ។ . អវិ ចុំ. អវិថា ឬសេចក្តីថាមាន
ទោសគឺបុគ្គលគប្បីរៀបរយមិនមាន ។

អវសេសបរិយាទានវចន ឆចុំ. [អនវសេស+បរិយាទាន+វចន] ពាក្យជា
គ្រឿងកាន់យកដ្ឋិត្យន្តវ...មិនមានសេសសល់, ពាក្យជាគ្រឿងកំណត់
ដោយមិនមានសេសសល់ (បរិយាទានិ<បរិ+អា+ទា+យុ,
ចុះយ.អា.) ។

អវសេសេត្វា អ. [ន+អវ+សិស+លោ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យសេសចុះ
ហើយ, មិនឱ្យសេសសល់ហើយ ។

អវស្សតចិត្ត គុ. [អនវស្សត+ចិត្ត] មានចិត្តមិនទឹកហើយដោយរាគៈ,
មានចិត្តគឺរាគៈមិនទឹកហើយ, មានចិត្តមិនទឹកហើយ (អនិ-

វិស្សុត < ន+អវ+ស្ត+ត>; វិ. អនចស្សុកំ ចិក្កំ យស្ស
សោ > អនចស្សុកចិក្កោ ។

អនស្សវ្ត ចុំ. [ន+អ+ស្ត+ណ] កិ.មិនស្តាប់, មិនស្តាប់ចង្កាប់; វិ. សុយ្យ-
ភេតិ > សចនំ, សចនំ ឯច > អស្សចនំ (អ.និ.២៣);
អស្សចនំ > អស្សចោ, ន អស្សចោ > អនស្សចោ ។

អនស្សាសិទ្ធា អ. [ន+អា+សស+ផ.អា.+ត្វា] មិនដកដង្ហើមចេញហើយ,
មិនល្ងង់លោមហើយ, មិនក្រេកអរហើយ ។

អនាគុលតា ឥ. [អនាគុល+តា] ភារៈនៃ...ជាប់រស់មិនវិកល ។

អនាគត្តិសញ្ញាណិ នចុំ. [អនាគត+អិស+ញ្ញាណ] ញ្ញាណជាចំណែកក្នុង
កាលជាអនាគត, ញ្ញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកនៃកាលជាអនាគត ។

អនាគតិ គុ. [ន+អា+តម+ត] មិនមកហើយ, មិនទាន់មកដល់ហើយ; វិ.
ន អាតចិក្កាភិ > អនាគតោ ។

អនាគន្ធា អ. [ន+អា+តម+ត្វា] មិនមកហើយ, មិនទាន់មកហើយ ។

អនាគមនិ នចុំ. [ន+អា+តម+យ្ម] កិ.មិនមក, កិ.មិនទាន់មក ។

អនាគាមី គុ. [ន+អា+តម+ណី] ព្រះអនាគាមី, អ្នកនឹងមិនមកដោយប្រក្រតី,
អ្នកមានកិ.មិនមកជាប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.មកកាន់កាប់ទានដោយ
អំណាចនៃបដិសន្ធិមិនមាន ។ . អរិយស្សាវ័ក ចុំ. អរិយស្សាវកជា
អនាគាមី ។ . ឱបាសិកា ឥ. ឱបាសិកាជាអនាគាមី ។ . ត្ថេរី ចុំ.
ព្រះចេរជាអនាគាមី ។ . ជល្យបនិស្សយ្យ ចុំ. ធម៌ជាឧបនិស្សយ្យនៃ

អនាគាមិផល ។ . ជល្យ នចុំ. ផលនៃអនាគាមី ។ . មគ្គវិស ចុំ.
អំណាចនៃអនាគាមិមគ្គ ។ . សុខិមត្តិក គុ. ហេតុត្រឹមតែសុខនៃ
បុគ្គលជាអនាគាមី ។

អនាគារិក គុ. [ន+អាគារិក] បច្ចុដិតមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះមិនមាន,
មិនមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ (អ្នកមិនគ្រប់គ្រងផ្ទះ, អ្នកចូល); វិ.
អភារស្ស ហិកំ > អាគារិកំ (កម្មំ), នភិ អាគារិកំ
អស្សាភិ > អនាគារិកោ ។

អនាគារិយ គុ. ដូច «អនាគារិក» ខុសគ្នាតែបច្ច័យគឺពយ ចុំ. មុនី
ចុំ. អ្នកប្រាជ្ញមិនមានកម្មជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ, អ្នកប្រាជ្ញមិនគ្រប់
គ្រងផ្ទះ, អ្នកប្រាជ្ញជាបច្ចុដិត ។ . សិរិល នចុំ. សិរិលនៃ...។

អនាគារ គុ. [ន+អាគារ] អ្នកមានផ្ទះមិនមាន; វិ. នភិ អភារ ឯកស្សា-
ភិ > អនាគារោ ។

អនាចរិយកុល នចុំ. [អនាចរិយ+កុល] ត្រកូលនៃបុគ្គលមិនមែនជាអាចារ្យ;
វិ. ន អាចរិយោ > អនាចរិយោ កស្ស កុលំ >
អនាចរិយកុលំ ។

អនាចារិកិយា ឥ. [អនាចារ+កិរិយា] កិ.ធ្វើនូវអនាចារ, កិ.ធ្វើនូវការ
ប្រព្រឹត្តិមិនគួរ, កិ.ធ្វើដោយអំណាចនៃកិ.ប្រព្រឹត្តិមិនគួរ ។

អនាចារ ចុំ. [ន+អាចារ] កិ.ប្រព្រឹត្តិទូទៅមិនគួរ, មានយាមមិនគួរ (ឥតមាន-
យាម); វិ. អយុក្កោ អាចារោ > អនាចារោ ។ មានអាចារមិន

មាន, មានមានយោងមិនមាន; វិ. **នគ្គិ អាចារោ ឯកស្សាភិ** > **អនាចារោ** ។

អនាចិត្តន្តិ គុ. [ន+អា+ចិត្ត+អន្ត+ន្ត] កាលមិនប្រាប់, កាលមិនពោល ។

អនាណាត្ត គុ. [ន+អាណា+ត, ត>ត្ត] គឺ...មិនចង្អាត់ហើយ, គឺស្តេចមិនទ្រង់ចង្អាត់ហើយ ។

អនាគុរ គុ. [ន+អាគុរ] អ្នកមិនមានសេចក្តីក្រៃបាយ, អ្នកមិនមានសេចក្តីរលាច់រលយ; វិ. **នគ្គិ អាគុរោ ឯកស្សាភិ** > **អនាគុរោ** ។

អនាថ គុ. [ន+អាថ] មានទីពឹងមិនមាន (ឥតទីពឹង); វិ. **នគ្គិ នាថោ ឯកស្សាភិ** > **អនាថោ** ។ . សិរិវី នថុ. សិរិវីនៃចុក្កលមានទីពឹងមិនមាន ។

អនាថបិណ្ឌិក ថុ. [អនាថបិណ្ឌ+ណិក] អ្នកឱ្យនូវដុំបាយដល់ជនអ្នកមិនមានទីពឹង; វិ. **អនាថានំ បិណ្ឌំ ទណភិភិ** > **អនាថបិណ្ឌិកោ** (សេដ្ឋីឈ្មោះអនាថបិណ្ឌិក) ។ . ប្បមុខ គុ. មានសេដ្ឋីឈ្មោះអនាថបិណ្ឌិកជាប្រមុខ ឬជាប្រធាន ។ . វត្ថុ នថុ. រឿងនៃសេដ្ឋីឈ្មោះអនាថបិណ្ឌិក ។

អនាមយិញ្ចា អ. [ន+អា+មា, អានៃមា>ឥ+យ.អា.+ញ្ចា] មិនកាន់យកហើយ, មិនអើពើហើយ ។

អនាមាស នថុ. [ន+អា+មា+យ] គឺ.មិនកាន់យក; គុ. អ្នកមានកិ.កាន់យកមិនមាន, អ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ។

អនាបជ្ជិញ្ចា អ. [ន+អា+ចទ+យ, ទ និង យ>ជ្ជ+ឥ.អា.+ញ្ចា] មិនដល់ហើយ,

អនិព្វត គុ. [ន+និ+វា+ត, វ>ព>ព្វ, អានៃវា>ឧ] មិនរលត់ហើយ, មិនទាន់រលត់ហើយ (មានទុក្ខមិនទាន់រលត់ហើយ) ។

អនិព្វេមតិករាវ ថុ. [អនិព្វេមតិក+រាវ] រាវនៃ...ជា...មិនមែនអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យមិនមាន, ...មិនមែនអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យចេញហើយ; វិ. **នគ្គិ ចិមភិ អស្សាភិ** > **និព្វេមភិកោ** ; **ន និព្វេមភិកោ** > **អនិព្វេមភិកោ កស្ស ភាថោ** > **អនិព្វេមភិកភាថោ** ។

អនិមិត្ត គុ. [ន+និមិត្ត] មាននិមិត្តមិនមាន, មានហេតុជាគ្រឿងកំណត់មិនមាន, (វិទោក្ខណ្ឌៈអនិមិត្ត); វិ. **និមិទានិ ឯកេនាភិ** > **និមិត្តំ, នគ្គិ និមិត្តំ ឯកស្សាភិ** > **អនិមិត្តំ** ។

អនិយតតតិក គុ. [អនិយត+តតិ+ក] អ្នកមានគតិមិនទៀង; វិ. **អនិយភាគិ យស្ស សោ** > **អនិយភគភិកោ** ។

អនិយម គុ. [ន+និយម] មិនកំណត់, មានសេចក្តីនិយមមិនមាន, មិនទៀង ។

អនិវត្តតមន នថុ. [អនិវត្ត+តមន] គឺ.ទៅមិនត្រឡប់វិញ, ដំណើរមិនវិលវិញ ។

អនិវត្តនរាវ ថុ. [អនិវត្តន+រាវ] រាវនៃ ឬ គឺកិ.មិនត្រឡប់វិញ ។

អនិវត្តន្ត គុ. [ន+និ+វត, វត>វត្ត+អន្ត] កាលមិនត្រឡប់វិញ, កាលមិនវិលវិញ ។

អនិវត្ត គុ. [ន+និ+វត+ត] មិនត្រឡប់វិញហើយ, មិនវិលវិញហើយ ។

អនិវេសន គុ. [ន+និវេសន] មានទីជាទីនៅអាស្រ័យមិនមាន (មានផ្ទះមិនមាន); វិ. **និវេសន្តិ និវេសន្តិ ថា ឯក្កាភិ > និវេសនំ, នក្កិ និវេសនំ ឯកស្សាភិ > អនិវេសនោ** ។

អនិវេលេត្វា អ. [ន+និវេល+លេ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យនៅអាស្រ័យហើយ, មិនដកល់ហើយ ។

អនិលាមេត្វា អ. [ន+និ+លេ+លេ+ត្វា] មិនស្តាប់ហើយ, មិនពិចារណាហើយ, មិនទុកដាក់ហើយ ។

អនិស្សរ គុ. [ន+ស្សរ] មានបុគ្គលជាធំមិនមាន, មិនមានបុគ្គលជាធំ, មិនមែនជាធំ, មិនមែនជាស្សរៈ ។

អនិស្សាយ អ. [ន+និ+សិ+ត្វា, ត្វា > យ] មិនអាស្រ័យហើយ ។

អនិស្សិត គុ. [ន+និ+សិ+ត] មិនអាស្រ័យហើយ, ពី...មិនអាស្រ័យហើយ ។

អនិសិទ្ធិត្វា អ. [ន+និ+សទ, សទ > សិទ+ត.អា.+ត្វា] មិនអង្គុយហើយ ។

អនិយ គុ. [ន+និយ] អ្នកមានទុក្ខមិនមាន, មានសេចក្តីលំបាកមិនមាន (ឥតទុក្ខ) ។

អនុកន្តតិ កិ. [អនុ+កន្ត+អ+តិ.វ.] រមែងតាមចុត, ភាព, លះ ។

អនុកម្ម ចុំ. [អនុ+កម្ម+អ] កិ.ញាប់ញ័រតាម (សេចក្តីអនុគ្រោះ, សេចក្តីអាណិត); វិ. **អនុកម្មនំ > អនុកម្មោ** ។

អនុក្កម ចុំ. [អនុ+កម្ម+អ] កិ.ឈានទៅតាម (លំដាប់, លំដាប់ហូរវិញ) ។

អនុករោតិ ចុំ. [អនុ+ករ+ឱ+តិ.វ.] ធ្វើតាម, ធ្វើត្រាប់, យកត្រាប់ ។

អនុកិរិយា គ. [អនុ+កិ+រិយ+អា.វ.] កិ.ធ្វើតាម, កិ.ធ្វើត្រាប់ ។

អនុករំ គុ. [អនុ+ករ+អន្ត+សិ.វិ.] កាលធ្វើតាម, កាលធ្វើត្រាប់, កាលយកត្រាប់ ។

អនុក្ខល នចុំ. [អនុ+ក្ខល] សេចក្តីអនុក្ខល, សេចក្តីទំនុកចំរុង, កិ.បណ្តោយតាម, សេចក្តីអនុគ្រោះ ។ . ភាវី ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកអនុក្ខល, ...។

អនុគច្ឆតិ កិ. [អនុ+គច+អ+តិ.វ.] រមែងទៅតាម, តាមទៅ, ជូនទៅ ។

អនុគន្ធា អ. [អនុ+គម+ត្វា] ទៅតាមហើយ, តាមទៅហើយ, ជូនទៅហើយ ។

អនុគ្គហណិ នចុំ. [អនុ+គហ+យ្យ] កិ.កាន់យកតាម, សេចក្តីអនុគ្រោះ ។

អនុគ្គហិ ចុំ. [អនុ+គហ+អ] កិ.កាន់យកតាម, សេចក្តីអនុគ្រោះ; វិ. **អនុគ្គហនំ > អនុគ្គហោ** ។

អនុចរ ចុំ. [អនុ+ចរ+អ] អ្នកព្រេចទៅតាម, កិ.ព្រេចទៅតាម ។

អនុចារី ចុំ. [អនុ+ចរ+ណិ] អ្នកមានកិ.ប្រព្រឹត្តិទៅតាមជាប្រក្រតី, អ្នកព្រេចទៅតាមជាប្រក្រតី, អ្នកព្រេចទៅដោយលំដាប់ ។

អនុច្ចមាស ចុំ. [អនុ+ធម្មាស] ខែ៦ជាលំដាប់, ៦ខែជាលំដាប់; វិ. **ធម្មាសា > ធម្មាសំ, អនុ ធម្មាសំ > អនុច្ចមាសំ** ។

អនុច្ឆរិក គុ. [អនុ+ធា+ក] ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមសម្បុរថ្ងៃ (សីលមគ្គ, ត្រូវថែប); **ធម្មិយា អន្ទ្រចំ > អនុច្ឆរិកំ** ។

មិននិចារណា ។

អនាវាស គុ. [ន+អាវាស] មានអាវាសមិនមាន, មានប្រទេសជាទីនៅ
អាស្រ័យមិនមាន; វិ. **អាចសន្តិ ឯក្ខារិ**>**អាចាសោ, នក្ខិ**
អាចាសោ ឯកស្សារិ > **អនាចាសោ** ។

អនាវិល គុ. [ន+អាវិល] មានល្អក់មិនមាន, មិនល្អក់ ។

អនាសកា គ. [ន+អស+ល្អ+អា.ស.] កិ.មិនស៊ី (នូវភោជន); វិ. (ភោជន.
ស្ស) **អនសនំ អកុញ្ញនំ** > **អនាសកា** ។

អនាសវ គុ. [ន+អាសវ] មានអាសវៈមិនមាន, មានកិលេសជាគ្រឿងត្រាំ
មិនមាន; វិ. **នក្ខិ អាសវោ ឯកស្សារិ** > **អនាសវោ** ។

អនាហរណីយ គុ. [ន+អា+ហរ+អនិយ, អនិយ>អណីយ] គឺ...មិនឥច្ច័
នាំមក ។

អនាហរិយមាន គុ. [ន+អា+ហរ+ស.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលមិននាំមក ។

អនិកាមយ គុ. [ន+និ+កម+ឈ្យ] មិនមែនអ្នកប្រាថ្នាដោយមិនសល់, អ្នក
មិនប្រាថ្នា, មិនត្រេកអរ ។

អនិកេតចារិ ចុំ. [អនិកេត+ចារិ] អ្នកមានទីជាទីនៅមិនមានត្រេចទៅ,
អ្នកមានកិ.ត្រេចទៅដោយមិនបានទីជាទីនៅ; វិ. **និកេតិ ចសកិ**
ឯក្ខារិ > **និកេតំ, នក្ខិ និកេតំ ឯកស្សារិ**>**អនិកេតោ,**
នក្ខិ និកេតំ ឯកស្សន្តិ ចា>**អនិកេតំ, អនិកេតោ ចរក៌**
កិ>**អនិកេតចារិ, អនិកេតេន ចរណំ**> **អនិកេតចារោ,**

អនិកេតចារោ ឯកស្ស អក្ខិ > **អនិកេតចារិ** ។

អនិកេតសារិ ចុំ. (ដូចអនិកេតចារិ) **សារិ**<សរ+ណិ, «ត្រេចទៅ»ដូចគ្នា ។

អនិក្កុលាវ គុ. [អនិក្កុល+កលាវ] មានមីកចត់មិនមាន់ចេញហើយ, មានមីក
ចត់គឺភាគមីក្តីលេសមិនមាន់ចេញហើយ; វិ. **អនិក្កុន្តោ កសាថោ**
យស្ស សោ> **អនិក្កុសាថោ** ។

អនិក្ខមនក ចុំ. [ន+និ+កម, កម>មម+ណុ] អ្នកមិនឈានចេញ, អ្នកមិន
ចេញទៅ; វិ. **និក្ខមកិកិ** > **និក្ខមនកោ, ន និក្ខមនកោ** >
អនិក្ខមនកោ ។ ណុ>អនក ។

អនិក្ខមនត្ថ ចុំ. [អនិក្ខមន+អត្ថ] ប្រយោជន៍ដល់កិ.មិនចេញទៅ, ត្រូវការ
ដល់កិ.មិនចេញទៅ ។

អនិក្ខិបិច្ឆា អ. [ន+និ+មិច+ស.អា.+ច្ឆា] មិនដាក់ចុះហើយ, មិនទុកហើយ ។

អនិក្ខណ្ណន្ត គុ. [ន+និ+គហ+ណ្ណ+អន្ត, លុបហេតុបំផុតនៃធាតុ] កាលមិន
ផ្តាច់ផ្តាស់, កាលមិនសង្កត់សង្កិន ។

អនិច្ច គុ. [ន+និច្ច] ដែលមិនឡើង; នចុំ. សេចក្តីមិនឡើង ។ . **លក្ខណ**
នចុំ. **លក្ខណៈមិនឡើង, លក្ខណៈគឺសេចក្តីមិនឡើង, លក្ខណៈនៃ**
សេចក្តីមិនឡើង, ធម្មជាតិគ្រឿងកំណត់ថាសង្ខារជាបស់មិន
ឡើង ។ . **សញ្ញា** គ. សេចក្តីសំគាល់ថាមិនឡើង ។

អនិច្ចន្ត គុ. [ន+សស+ច+អន្ត] កាលមិនប្រាថ្នា, កាលមិនចង់ ។

អនិច្ឆា គ. [ន+សច្ឆា] សេចក្តីមិនប្រាថ្នា គុ. មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ។

អនិច្ចិត្យា អ. [ន+ឥត+យ+ឥ.អា.+ត្យា] មិនប្រាថ្នាហើយ, មិនចង់ហើយ ។

អនិច្ចិត គុ. [ន+ឥ-ថា, អាវៃថា>ឥ+ត] មិនសំរេចហើយ, មិនទាន់សំរេចហើយ, មិនចប់ហើយ, មិនទាន់ចប់ហើយ ។

អនិច្ចារម្មណ ឆុំ. [អនិច្ច+អារម្មណ] អារម្មណ៍គឺបុគ្គលមិនប្រាថ្នាហើយ, អារម្មណ៍មិនជាទីប្រាថ្នា ។

អនិច្ចិត្តកុមារ គុំ. [អនិច្ចិត្ត+កុមារ] កុមារមានក្លិននៃស្រ្តីមិនមាន; កុមារឈ្មោះអនិច្ចិត្តន្ទៈ ។

អនិច្ចាយន្ត គុ. [ន+និច្ច+អាយ+អន្ត] កាលមិនប្រព្រឹត្តលក់, កាលមិនប្រព្រឹត្តដេកលក់ ។

អនិច្ចិត គុ. [ន-និច្ច+ឥ.អា.+ត] គឺ...មិនពិះដៀលហើយ ។

អនិបណ្ឌិត្យា អ. [ន+និបណ្ឌិត្យា] មិនដេកហើយ, មិនក្រាបចុះហើយ ។

អនិប្បល គុ. [ន+និប្បល] មិនបែនអ្នកមានធនមិនមាន, (អ្នកមិនឥតធន); វិ. នគី ថលំ ឯកស្សាភិ > និប្បលោ, ន និប្បលោ > អនិប្បលោ ។

អនិព្វត្តិ ឆ. [ន+និព្វត្តិ] កិ.មិនកើត ។

អនិព្វានទីបក គុ. [អនិព្វាន+ទីបក+ណ] ដែលសំដែងនូវធម្មជាតិមិនមែនជា និព្វាន ។

អនិព្វិសំ គុ. [ន+និ+វិស+អន្ត+សិ.វិ, ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ>សំ] កាលមិនបាន, កាលមិនជួប, កាលមិនប្រទះ ។

អនុប្បព្វដីសុ កិ. [អនុ+ប+វេ+អ+ខំ.អដ្ឋ.] ចូលតាមហើយ ។

អនុប្បព្វជ្ជា ឆ. [អនុ+ប-វេ+អ+អា.ឆ.] កិ.ចូលតាម (ចូលតាម) ។

អនុបរិយាយតិ កិ. [អនុ+បរិ+ឥ ឬអយ+អ+ឥ.វ., តុរយ.អា. ឬអនុ+បរិ-យា+យ+ឥ.វ.] ប្រព្រឹត្តទៅតាមជុំវិញ, វិលទៅតាម, ដើរក្រឡឹង, ដើរវិលវង់ ។

អនុបរិវារត្វា អ. [អនុ+បរិ+វរ+ណេ+ត្វា] តាមចោមរោមហើយ, តាមហែហើយ, ហែតាមហើយ ។

អនុបលិត្ត គុ. [ន+ឧប+លិប+ត] គឺ...មិនចូលទៅជាប់ហើយ, .មិនចូលទៅលាបហើយ, .មិនប្រឡាក់ហើយ, .មិនដិតដាមហើយ ។

អនុបវ្ម គុ. [ន+ឧប+វេ, វេ>វដ្ឋ+អ] អ្នកគឺអ្នកណាមួយមិនឥប្បិពិះដៀលបាន; វិ. ន ឧបចទិកពោភិ > អនុបចទ្វោ ។

អនុបវត្តន្ត គុ. [អនុ+ប+វត្ត+ណេ+អន្ត] កាលញ៉ាំង...ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅតាម, ... ។

អនុបវាទន ឆុំ. [ន+ឧប+វេ+យុ] កិ.មិនពិះដៀលឯង, ខ្លួនឯង ។

អនុបវាទាបន ឆុំ. [ន+ឧប+វេ+ណាចេ+យុ] កិ.មិនញ៉ាំងបុគ្គលដទៃឱ្យពិះដៀល ។

អនុបវាទ គុំ. [ន+ឧប+វេ+ណ] កិ.មិនពិះដៀល; វិ. អនុបចទនំ > អនុបចារណោ ។

អនុប្បវិដ្ឋ គុ. [អនុ+ប+វិស+ត] ចូលទៅតាមហើយ, ចូលទៅដោយសំដាប់ហើយ ។

អនុប្បិយម្ភវន ១ថ្ក. [អនុប្បិយ+អម្ភវន] ព្រៃនៃស្វាយ ឬព្រៃនៃដៃដាស់
ដោយដើមស្វាយឈ្មោះអនុប្បិយៈ (អម្ភវន<អប្ប+វន; វ. អម្ព-
ហិ សក្កន្តំ ចនំ> អប្បចនំ); វត្តឈ្មោះអនុប្បិយម្ភវន ។

អនុប្បិកថា វ. [អនុប្បិ+កថា, ចុះឡើង.អា.] វាចាជាហេតុពោលតាមលំដាប់,
វាចាជាហេតុពោលប្រព្រឹត្តទៅតាមលំដាប់; (ឡើង.អាចនេះចុះមក
ដើម្បីឱ្យស្រួលដល់ការអាន ដូច«ធម្មិកថា»ជាដើម) ។

អនុប្បដ្ឋ គុ. [អនុ+ប្បដ្ឋ] លំដាប់, លំដាប់តមក, លំដាប់ហូរហែ ។

អនុប្បជ្ឈន្ត គុ. [ន+ប+ប្ប+ជ្ឈ+អន្ត] កាលមិនកើតឡើង, កាលមិនទាន់
កើតឡើង ។

អនុប្បជ្ឈន្តកក្កិលេស ថ្ក. [អនុប្បជ្ឈន្ត+កិលេស] កិលេសដែលមិនកើត
ឡើង, កិលេសដែលមិនទាន់កើតឡើង; វ. ន ឧប្បជ្ឈន្តកិកិ>
អនុប្បជ្ឈន្តកោ, អនុប្បជ្ឈន្តកោ កិលេសោ> អនុ-
ប្បជ្ឈន្តកក្កិលេសោ ។

អនុប្បត្តិ គុ. [អនុ+ប្ប(១)+ត្ត] ដល់តាមហើយ, ដល់ដោយលំដាប់ហើយ ។

អនុប្បន្ត គុ. [ន+ប+ប្ប+ន្ត] មិនកើតឡើងហើយ, មិនទាន់កើតឡើង
ហើយ ។

អនុប្បមន ១ថ្ក. [ន+ប+ប្ប+មន] វិ.មិនញាំង...ឱ្យកើតឡើង ។

អនុប្បមន្ត គុ. [ន+ប+ប្ប+មន-អន្ត] កាលមិនញាំង...ឱ្យកើតឡើង ។

(១) ន័យខ្លះថា បក.ជាតុ ។

អនុប្បិត្តិ អ. [អនុ+ប្បិត, ប្បិត>ប្ប+វ.អា.+ត្តិ] ដើម្បីនេះតាម, ដើម្បីរណក
តាម, ឬតាមរណក, ដើម្បីរណរណតាម ។

អនុប្បតិ គិ. [អនុ+ប្ប+អ+តិ.វ.] រមែ មងភ្លោតាម, ភ្លោរឿយៗ ។

អនុប្បិកថា ថ្ក. [អនុប្បិ+កថា+ធម្មិ : អ្នកព្រេងទៅទៀបឆ្នេរជាលំដាប់, អ្នកមាន
កិ.ព្រេងទៅតាមឆ្នេរ (ត្រាំង, ត្រើយ) ជាប្រក្រតី ។

អនុប្បិកថា វ. [អនុប្បិកថា+តា] ភាវៈនៃ... ជាព្រះរាជាព្រះ
ធម៌មានគុណជាតដទៃក្រៃលែងជាងមិនមាន, .ជាស្តេចព្រះធម៌ដ៏
ប្រសើរ .ជាស្តេចប្រកបដោយធម៌ដ៏ប្រសើរ; វ. នភ្នំ ឧត្តរ
ឯកស្វាភិ > អនុប្បិក. អនុប្បិក ចម្លោះ > អនុប្បិ-
កថា, អនុប្បិកថា វាហិ យុក្កោ ចា > អនុប្បិកថា
កស្ស ភាថោ > អនុប្បិកថា ។

អនុប្បម គុ. [ន+ប្បម] មិនឧត្តម, មិនខ្ពង់ខ្ពស់, មិនប្រសើរ ។

អនុប្បន្ត គុ. [ន+ប្បន្ត] មានបុគ្គលដទៃក្រៃលែងជាងមិនមាន, មិនមានបុគ្គល
ក្រៃលែងជាង, មិនមានគុណជាតដទៃក្រៃលែងជាង (ប្រសើរ) ។

អនុប្បន្ត អ. [អនុ+ប្ប+ន្ត, នា>ន+អន្ត] កាលដកដង្ហើមចេញ, កាលថ្ងៃ
រឿយៗ, កាលត្រូវត្រូវរឿយៗ, កាលនឹកស្តាយ ។

អនុប្បល គុ. [អនុ+ប្បល] តូចនិងធំ, តិចនិងច្រើន, ។ ប្រើជាអណ្តើកថ្ងៃល
ក៏មាន ។

អនុប្បេរ ថ្ក. [អនុ+ប្បេរ] ព្រះថេរតូច, ព្រះថេរបន្ទាប់, ព្រះថេរជាលំដាប់ ។

អនុបដ្ឋិតិ គុ. [ន+ឧប+វា, អាដៃវា>វា+ត] គឺ...មិនចូលទៅតាំងទុកហើយ, មិនតាំងទាំហើយ, មិនដឹកលំទាំហើយ ។

អនុបតតិ គិ. [អនុ+បត+អ+អន្ត.វ.] រមែងធ្លាក់តាម, ធ្លាក់ចុះតាម ។

អនុបតិ គុ. [អនុ+បត+ស.អា.+ត] គឺ... ធ្លាក់ចុះតាមហើយ ។

អនុបតិញ្ចា អ. [អនុ+បត+ស.អា.+ញ្ចា] ធ្លាក់តាមហើយ, អាចចុះហើយ, បន្ទាបចុះហើយ ។

អនុបថ ឧត្តំ. [អនុ+ថ] ទីប្រព្រឹត្តទៅតាមស្នាមជើង, លំដាប់នៃស្នាមជើង, ជាននៃជើង, លំរកននៃជើង ។

អនុបថ្នវ គុ. [ន+ឧបថ្នវ] មានឧបថ្នវៈ (ឧបទ្រព) មិនមាន, មានអន្តរាយ ចូលទៅចៀតចៀនមិនមាន, មិនមានចង្រៃ (ឧបថ្នវ>ឧប+ថ្ន+អ); វិ. ឧបតន្តា ធម៌ បិដ្ឋេកិកិ > ឧបទ្ធិថោ. នត្តិ ឧបទ្ធិថោ ឯកសត្វាភិ > អនុបទ្ធិថោ ។

អនុបធាវេត្វា អ. [ន+ឧប+ធរ+លោ+ត្វា] មិនចូលទៅទ្រទ្រង់ហើយ, មិន ពិចារណាហើយ ។

អនុបនិយ្ហនិ ឧត្តំ. [ន+ឧប+និហ+យ+យ្ហ] គឺ.មិនចូលទៅចងទុក, គឺ.មិន ចងទាំ ។

អនុបនិយ្ហន្តិ គុ. [ន+ឧប+និហ+យ+អន្ត] កាលមិនចូលទៅចងទុក, ... ។

អនុបបិកិញ្ចា អ. [ន+ឧប+បិ+សត្វ+ស.អា.+ញ្ចា] មិនចូលទៅឃើញជុំវិញ ហើយ, មិនពិចារណាហើយ ។

អនុប្បាទេត្វា អ. [ន+ឧ+ប្ប+លោ+ត្វា] មិនញ៉ាំង...ឱ្យកើតឡើងហើយ ។

អនុជរិ គិ. [អនុ+ជរ+អ+ល្អ.អន្ត.] ផ្សាយទៅតាមហើយ, ផ្សាយទៅរឿយៗ ហើយ, ផ្សាយទៅដោយលំដាប់ហើយ ។

អនុពន្ធិតិ គិ. [អនុ+ពន្ធអ+អ+តិ.វ.] រមែងចងតាម, រមែងជាប់តាម, ដេញ តាម ។

អនុពន្ធិន្តិ គុ. [អនុ+ពន្ធអ+អ+អន្ត] កាលជាប់តាម, កាលដេញតាម ។

អនុពទ្ធិភាវ ចុំ. [អនុពទ្ធអ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...ជាប់តាមហើយ, ដេញ តាមហើយ (អនុពទ្ធអ<អនុ+ពទ្ធអ+ត, ផ្តាស់ព+ត>ទ្ធអ) ។

អនុពុទ្ធិ ចុំ. [អនុ+ពុត+ត] អ្នកប្រាសដឹងតាម (អនុពុទ្ធអ); វិ. អនុពុទ្ធអ- ភិកិ > អនុពុទ្ធអោ ។

អនុព្យញ្ញនគ្គាហិ ចុំ. [អនុព្យញ្ញន+គាហ] គឺ.កាន់យកដោយអនុព្យញ្ញនៈ, គឺ.កាន់យកនូវនិមិត្តដោយអនុព្យញ្ញនៈ, គឺ.កាន់យកនូវអវយវៈតាម ចំណែក (គាហិ<គហ+ណ) ។

អនុព្យញ្ញនសមុជ្ឈល គុ. [អនុព្យញ្ញន+សមុជ្ឈល] ដែលរុងរឿងព្រមដោយ អនុព្យញ្ញនៈ ។ (សមុជ្ឈល<សំ+ឧ+ជ្ឈល+អ) ។

អនុព្រហយេ គិ. [អនុ+ព្រហ+ណយ+ឯយ្យ.ស., លុបយ្យ ទុកតែឯ] គប្បីចំរើន រឿយៗ, គប្បីចំរើនតាម ។

អនុភវន្តិ គុ. [អនុ+ភូ+អ+អន្ត] កាលសោយ, កាលរង ។

អនុភវមាន គុ. [អនុ+ភូ+អ+មាន] កាលសោយ, កាលរង ។

អនុភវិត្តា អ. [អនុ+ភូ+វ.អា.+ត្តា] សោយហើយ, រងហើយ ។

អនុភាវិត គុ. [អនុ+ភូ+ណេ+វ.អា.+ត] គឺ...ឱ្យចំរើនរឿយៗហើយ, ឱ្យ
កើតតាមហើយ, អចររឿយៗហើយ ។

អនុភូតិ គុ. [អនុ+ភូ+ត] គឺ...កើតតាមហើយ, សោយហើយ, រងហើយ។

អនុភោតិ គ. [អនុ+ភូ+អ+ត.វ.] រមែងសោយ, រង ។

អនុមោទន ឧត្ត. [អនុ+មុទ+យ] សេចក្តីរីករាយតាម; វិ. អនុមោទយ.

ភេតិ > អនុមោទនំ; ពាក្យជាគ្រឿងរីករាយតាម; វិ. អនុមោទ.

ទន្តិ ឯភេនាភិ > អនុមោទនំ ។ កិរណិត្ត ចុ. ប្រយោជន៍

ឬសេចក្តីត្រូវការដល់កិ.ធ្វើនូវពាក្យជាគ្រឿងរីករាយតាម (នូវអនុ.
មោទនា) ។ កិថា ឆ. វាចាជាគ្រឿងពោលដោយសេចក្តីរីករាយ,

វាចាជាគ្រឿងពោលនូវអនុមោទនា ។ កាល ចុ. កាលជាទីធ្វើ

នូវសេចក្តីរីករាយ, កាលជាទីធ្វើនូវអនុមោទនា ។ គាថាវណ្ណនា

ឆ. កថាជាគ្រឿងរណិននូវគាថាជាគ្រឿងរីករាយតាម ។ អិត្តិ ចុ.

ប្រយោជន៍ ឬ សេចក្តីត្រូវការដល់ធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាម ។

ធម្មកិថា ឆ. ធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាម ។ អាវសាន ឧត្ត.

កាលជាទីចំផុតនៃធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាម, កាលជាទីចំផុតនៃ

អនុមោទនា, កាលជាទីចប់នៃ...។

អនុមោទនា ឆ. [អនុ+មុទ+យ+វ.អា.ស.] វាចាជាគ្រឿងរីករាយតាម; វិ.

អនុមោទន្តិ ឯភាយាភិ > អនុមោទនា ។

អនុមោទិត្តា អ. [អនុ+មុទ+វ.អា.+ត្តា] រីករាយតាមហើយ, ត្រេកអរតាម

ហើយ ។

អនុយុញ្ជិតិ គ. [អនុ+យុជ+អ+តិ.វ., ចុ.និ.អា.] រមែងប្រកបតាម, ប្រកប
រឿយៗ ។

អនុយុញ្ជិត្ត គុ. [អនុ+យុជ+អ+អន្ត] កាលប្រកបតាម, កាលប្រកប
រឿយៗ ។

អនុយុញ្ជិត្តា អ. [អនុ+យុជ+វ.អា.+ត្តា] ប្រកបតាមហើយ, ប្រកបរឿយៗ
ហើយ (សោកស្តរហើយ) ។

អនុយុត្ត គុ. [អនុ+យុជ+ត] ប្រកបតាមហើយ, ប្រកបរឿយៗហើយ ។
ភា ឆ. ភារៈនៃ...ជាអ្នកប្រកបតាមហើយ ។ ភាវ ចុ. ភារៈ
នៃ...ជាអ្នកប្រកបតាមហើយ, ជាអ្នកប្រកបដោយលំដាប់ហើយ ។

អនុយោតិ ចុ. [អនុយោត+ន្ត] អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយៗ; វិ.
អនុយុញ្ជិតិ ឯភេនាភិ > អនុយោភោ. អនុយោភោ
យស្ស អត្តភិ > អនុយោភិ ។ ឆ. អនុយោភិនិ ។ ឧត្ត. អនុ-
យោភិ ។

អនុយោទ្យោត្តា អ. [អ+ឧ+យុជ+ណេ + ត្តា] មិនបញ្ជូនទៅហើយ, មិនប្រើ
ទៅហើយ ។

អនុរក្ខណិត្ត ចុ. [អនុ+ក្ខណ+អត្ត] ប្រយោជន៍ ឬសេចក្តីត្រូវការដល់កិ.រក្សា
តាម, ដល់កិ.រក្សារឿយៗ (អនុរក្ខណិ < អនុ+រក្ខ+យុ) ។

អនុរក្ខន្ត គុ. [អនុ+រក្ខ+អ+អន្ត] កាលរក្សាតាម, កាលតាមរក្សា, កាលរក្សា
រឿយៗ ។

អនុវត្តិភ្នំ អ. [អនុ+វត្ត+ភ្នំ] ដើម្បីអនុវត្ត, ដើម្បីអនុវត្ត, ដើម្បីអនុវត្ត ។

អនុវត្តិបុរី ន. [អនុវត្ត+បុរី] បុរី (ក្រុង) ឈ្មោះអនុវត្ត ។ - មត្តិ គ. មានបុរីឈ្មោះអនុវត្តជាប្រមាណ ។

អនុវត្តិភិ គ. [អនុ+វត្ត+ភិ] ភ្នំសំរោង+ភិ > ភ្នំសំរោង ។ រមែងត្រេកអរ, រមែងរីករាយ ។

អនុវត្តិភិ ន. [អនុ+វត្ត+ភិ] សេចក្តីត្រេកអរ, សេចក្តីរីករាយ ។

អនុវត្តិសក្តិ គ. [អនុវត្ត+សក្តិ] សក្តិឈ្មោះអនុវត្ត ។

អនុវត្តិ គ. [អនុ+វត្ត] មានសភាពដ៏សមគួរ, (សមគួរ, ត្រូវបែប, ត្រូវទំនង); វិ. អនុវត្តិ សភាវោ យស្ស សោ > អនុវត្តិ ។ - វិសិ គ. អំណាចនៃ...ដ៏សមគួរ ។

អនុវត្តិ គ. [អនុ+វត្ត] សេចក្តីត្រេកអរ, សេចក្តីរីករាយ; វិ. អនុវត្តិ > អនុវត្តិ; អនុវត្តិ ថា > អនុវត្តិ ។

អនុវត្តិភិ គ. [អនុវត្ត+ភិ] មានខ្លួន...លាបរឿយៗហើយ, មានខ្លួនប្រឡាក់ហើយ (អនុវត្តិ < អនុ+វត្ត+ភិ = លាប, បូក, ជាក់) ។

អនុវត្តិភិ ន. [អនុវត្ត+ភិ] ខន្តីប្រព្រឹត្តទៅដោយគិ.ចណ្ឌោយតាម, ខន្តីប្រកបដោយអនុវត្តិភិ, ខន្តីជាអនុវត្តិ, អនុវត្តិ-ខន្តិ, ខន្តីប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវរោម (សេចក្តីអត់ធន់មិនខ្ពស់) ។

អនុវត្តិភិ ន. [អនុវត្ត+ភិ] ញាណប្រព្រឹត្តទៅដោយគិ.

ចណ្ឌោយតាម, ញាណជាអនុវត្តិ, អនុវត្តិភិ (សេចក្តីដឹងមិនខ្ពស់) ។

អនុវត្តិភិ ន. [អនុវត្ត+ភិ] អំណាចនៃញាណប្រព្រឹត្តចណ្ឌោយតាម និងញាណប្រព្រឹត្តប្រាស, អំណាចនៃញាណជាអនុវត្តិ និងចន្តិភិ (ចណ្ឌោយទៅនឹងត្រឡប់មកវិញ) ។

អនុវត្តិភិ គ. [អនុវត្ត+ភិ] ប្រកបដោយអនុវត្តិភិ, ដែលប្រព្រឹត្តក្នុងគិ.អនុវត្តិ ។

អនុវត្តិភិ គ. [អនុ+វត្ត, វត្ត > វត្ត+អ, អ > វត្ត+អ] រមែងប្រព្រឹត្តតាម, ប្រព្រឹត្តរឿយៗ (ចណ្ឌោយតាម) ។

អនុវត្តិ ន. [អនុ+វត្ត] មីបណ្ឌោយនៃខ្យល់; វិ. ចាកស្ស អនុ > អនុ, ចាក ។

អនុវត្តិភិ ន. [អនុវត្ត-ចន្តិភិ] មីបណ្ឌោយនៃខ្យល់និងមីប្រាសនៃខ្យល់; វិ. ចាកស្ស ចន្តិ > ចន្តិចាក, អនុចាក ។

អនុវត្តិ អ. [អនុ+វត្ត+ភិ, ភិ > វត្ត, លុចន្តិចផុតធាតុនិង] ពិចារណារឿយៗហើយ, ត្រេកត្រាហើយ ។

អនុវត្តិ គ. [អនុ+វត្ត+ភិ+អនុ] កាលត្រេចទៅតាម, កាលត្រេចទៅរឿយៗ, កាលត្រេចទៅតាមលំដាប់ ។

អនុវត្តិ អ. [អនុ+វត្ត+ភិ+អនុ+ភិ] ត្រេចទៅតាមហើយ, ដើរតាម